

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Telefon št. 2455.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vrača.

Vladna kriza v Franciji

V petek zjutraj je druga vlada ljudske fronte pod vodstvom radikala Chautempsa odstopila v podobnih okoliščinah kakor pred sedmimi meseci prva pod vodstvom socialista Bluma. Kakor tedaj, tako je tudi sedaj posegla v politični razvoj borba dasi so vzroki spremembe prav za prav druge. Kakor kriza Blumove, tako se je tudi kriza Chautempsove vlade odigrala na parlamentarnih tleh: Blumu je odklonil zaupanje senat, in to prav v trenutku, ko je predsednik prve vlade ljudske fronte zahteval pomembna pooblastila za izvedbo vladnega programa na socialnem in finančnem področju. Chautempsu pa so odklonili zaupanje najprej komunisti in nato še socialisti, prav tako v trenutku, ko je predsednik druge vlade ljudske fronte obrazložil pred parlamentom program vlade na socialnem in finančnem področju in priporočil njegovo odločitev.

Ze sam razplet dogodkov kaže, da je v Franciji nastopila v vladnih vrstah kriza zaupanja, ki je bila sicer bolj ali manj latentna že vse od Blumovega pada, ki pa je končno našla svoj zunanji izraz v javnem besednem spopadu med radikali in komunisti na poslednji seji francoskega parlamenta, ko je ministrski predsednik Chautemps v besednem dvoboju s komunističnim poslancem Rametom ironično prepustil komunistični parlamentarni skupini, ki je seveda del ljudske fronte, popolno svobodo akcij.

Tega nenadnega preloma predvsem niso pričakovali komunisti sami, ki so kritiko Chautempsovih finančnih in socialnih načrtov vzeli bolj demagoško kakor resno, še manj pa socialisti, ki so se nekaj trenutkov pred besednim dvobojem med Chautempsom in Rametom izrekli za finančno politiko vlade, torej tudi proti uvedbi devizne kontrole, ki so jo doslej sicer zagovarjali. Chautempsove ostre besede na naslov komunistov se dajo razložiti prav s tem socialističnim pristankom na vladni program o zaščiti franka na osnovi liberalnih načel, katerih zagovornik je bil od vsega početka finančni minister Bonnet.

Chautempsove besedni dvoboj s komunisti pa je položaj na mah spremenil: zaradi njega je grozil ne le prelom med radikali in komunisti, kar bi imelo za posledico prelom med komunisti in Chautempsovo vlado, temveč tudi prelom v dosedanjih politični kombinaciji ljudske fronte sploh. Tega pa socialisti niso želeli in zato so socialistični ministri s svojim izstopom iz vlade izzvali raje vladno krizo, ki se jim je zdelo manj nevarna od krize ljudske fronte. Tako so socialisti prevzeli končno sami odgovornost za spor, ki je bil v vladi latenten že od preje zaradi različnih stališč radikalov in socialistov v vprašanju ukrepov za zavarovanje franka, ki pa je na zunanji izbruhnil v spor med radikali in komunisti, dasi je bila opozicija poslednjih proti Chautempsovi vladi bolj zunanje političnega kakor notranje političnega značaja, četudi so ji tu in tam skušali nadeti tudi videz notranje političnih nasprotij v pogledu izvedbe socialnega programa ljudske fronte.

Ta razplet dogodkov in v zadnjem času seveda močno pospešili novi socialni konflikti, ki so v zvezi z govoricami o novih omejitvenih ukrepih vlade na finančnem področju povzročili novo psihološko nezaupanja, kar je imelo za posledico nov beg franka v inozemstvo in zbežanost na borzi. Vlada je skušala zaust. viti nastajajočo anarhijo z odstranitvijo vzrokov nezaupanja, ki je zajelo francoske državljane. Zato sta Chautemps in Bonnet priporočila naslednje ukrepe: obnovev reda in miru v državi z zagotovitvijo socialnega mira (Chautemps je napovedal poseben »zakon socialnega mira«), z dvigom proizvodnje in z obnovitvijo njene donosnosti. Z vrnitvijo zaupanja bi se začel polagati tudi frank spet vračati v domovino, ne da bi bilo za to potrebno poseči po skrajnih merah devizne kontrole, kakor so jo v svojem interesu zagovarjali socialisti, ki se jim je zdel tak ukrep edini izhod za zagotovitev prevladujočega položaja v Franciji, ker bi samo z njegovo pomočjo lahko izvedli svoj socialni program do zadnje točke. Seveda bi to pomenilo sigurno pot v gospodarsko diktaturo in avtarkijo, ki je iz zunanje političnih razlogov trenutno niso želeli niti socialisti. Zato so pristali na Bonnetova liberalna načela, vendar pa se z njimi niso hoteli povsem istovetiti. Njih sodelovanje v Chautempsovi vladi je bilo vse čas nekoliko rezervirano. Konflikt med radikali in komunisti je izbil sodo dno.

Sprito tega ozadja sedanje vladne krize v Franciji je seveda povsem razumljivo, ako so se pojavili glasovi o krizi francoske ljudske fronte. Da so se pojavila nasprotja v nekaterih vprašanih med tremi sestavnimi skupinami ljudske fronte — socialisti, radikali in komunisti — o tem ni nobenega dvoma. Ali pa pomeni to že konec ljudske fronte, nam bo pokazal šele razplet

DR. STOJADINOVIČ PRI HITLERJU

Izjava voditelja rajha jugoslovenskim novinarjem: Nemčija želi Jugoslavijo močno in svobodno

Berlin, 17. januarja a. Ministrski predsednik in zunanji minister jugoslovenske vlade dr. Milan Stojadinović je danes ob 11.30 obiskal vodjo nemške države in državne kancelarja Adolfa Hitlerja. Jugoslovenskega gosta je pri prihodu prisrčno pozdravila velika množica ljudstva. Takoj za njim so prispeli tudi predsednik pruske vlade general Herman Göring, nemški poslanik v Beogradu Heeren ter zunanji minister Neurath. Dr. Stojadinović je politični razgovori s kancelarjem Hitlerjem, ki so jim prisostvovali tudi predsednik pruske vlade general Göring, zunanji minister Neurath in jugoslovenski poslanik v Berlinu Cincar Marković, so trajali nad eno uro.

Opoldne je bilo v jugoslovenskem poslaništvu v Berlinu kosilo, na katerem je ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović sprejel zastopnike nemškega in mednarodnega časopisja ter jim predčital naslednji komunikacije o svojih razgovorih z nemškimi državniki.

»Med svojim bivanjem v Berlinu je imel predsednik jugoslovenske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović več razgovorov z nemškimi zunanji ministrom baronom Neurathom o vseh vprašanih, ki so obema državam skupna. In o vprašanih splošne politike. Razen tega so se vršili izčrpn razgovori z ministrskim predsednikom generalom Göringom ter z drugimi vodilnimi osebnostmi nemške države

in stranke, ki so se končali z današnjim sprejemom pri voditelju in državem kancelarju, kjer se je ponudila prilika za izčrpo izmenjavo misli v smislu medsebojnega zaupanja.

Vsi razgovori, ki so potekali v ozračju iskrenega prijateljstva in polnega razumevanja za obojestransko politična pojmovanja, so vnovič potrdili, da obstoje med obema državama pogoji trajnega prijateljstva in tesnega sodelovanja na vseh področjih v službi evropskega mira. Na obeh straneh so izrazili krepko voljo, naj se sedanji srečni razvoj nemško-jugoslovenskih odnošajev tudi v prihodnje v vsakem oziru pospeši.

Sprejem novinarjev pri državnem kancelarju

Berlin, 17. januarja. AA. Jugoslovenske novinarje je danes sprejel voditelj nemške države in državni kancelar Adolf Hitler v palači državnega predstavništva. Hitler je bil v javnem kroju nacionalno socialistične stranke poleg njega sta pa bila ministrski predsednik general Göring in zunanji minister baron Neurath.

Jugoslovenske novinarje je predstavil Hitlerju predsednik vlade dr. Stojadinović. Državni voditelj je ljubezno pozdravil vsakega izmed njih ter se ljubezno razgovarjal z njimi o njihovem delu in vtisih

v Berlinu. Med razgovorom je poudarjal, da je bilo zbližanje med Nemčijo in Jugoslavijo neprestana skrb njegove vlade, nakar je odločno izjavil: *Jugoslavija mora biti velika, močna in svobodna*.

Hitler se je nato v spremstvu Göringa in Neuratha ljubezno poslovil od novinarjev.

Iz palače državnega kancelarstva so se novinarji odpravili na kosilo, ki ga je njim na čast priredilo v domu nemškega tiska društvo nemških novinarjev.

Iz doma nemškega tiska so se jugoslovenski novinarji odpravili na jugoslovensko poslaništvo, kjer je bil slavnostni sprejem.

„Narodni Listy“ o strem-ljenju malih narodov

Praga, 17. jan. AA. »Narodni Listy« pišejo v svojem pregledu mednarodne politike, da je namen območja rumunškega zunanje ministra Miceca v Pragi in Beogradu in dr. Stojadinovičevega potovanja v Berlin stremljenje malih narodov srednje Evrope da si zagotove čim večjo svobodo in varnost. Za nas pravi dalje, je eno izmed najprijetnejših dejstev, da je Jugoslavija naša najstarejša in najbližja zaveznica in da je v iskrenem sodelovanju z njo mogoče mnogo storiti za splošno pomirjenje in okre-

pitev medsebojnega zaupanja v vsej srodnji Evropi. Na koncu izraža pričakovanje, da bo dr. Stojadinović opravil koristno delo.

Odmev v Londonu

London, 17. jan. AA. Vsi današnji londonski jutranjki prinašajo od svojih berlinskih dopisnikov obširna poročila o obisku predsednika jugoslovenske vlade dr. Stojadinoviča v Berlinu ter v glavnem naglašajo, da je njegov obisk dal priložnost za nove manifestacije nemško-jugoslovenskega prijateljstva. V zvezi s tem navajajo najvažnejše odstavke iz dr. Stojadinovičevega in Neurathovega govora. »Tmesove« dopisnik prihaja do naslednjega sklepa:

Neurathov govor napoveduje, da Jugoslavija nima namena opustiti svoje prijateljske zveze z drugimi državami. Nemški poslovni krogi so obisk dr. Stojadinoviča kar najbolje sprejeli in naglašajo, da zavzema Nemčija že sedaj prvo mesto pri uvozu in izvozu Jugoslavije. Ko so se lasti odstranile vse težkoče, je Nemčija pristala, da bo takoj plačala jugoslovensko blago, ko ga dobi. Zato pričakujejo, da se bo trgovinsko razmerje med obema državama še bolj razvilo.

»Daily Herald« piše: Pričakovati ni ničesar konkretnega glede sklenitve kakšnega končnega dogovora, obstoji pa upanje, da se bo končno urdilo razmerje med Nemčijo in Jugoslavijo.

Tudi dopisniki listov »Manchester Guardian« »Observer« in »Daily Telegraph« vidijo v obisku dr. Stojadinoviča v Berlinu v prvi vrsti utrditev gospodarskih in trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Nemčijo ter izključujejo kak nov politični dogovor med Berlinom in Beogradom.

Za Blumom — Chautemps

Francoska vladna kriza še vedno ni rešena — Za Bonnetom je tudi Blum vrnil mandat

Pariz, 17. jan. br. Francoska vladna kriza še vedno ni rešena. Ko je prvi mandat Bonnet vrnil mandat, je predsednik republike včeraj povelil mandat za sestavo vlade predsedniku socialno-demokratske stranke Leonu Blumu, ki je skušal najprej obnoviti vladno ljudske fronte. Temu so se uprli radikali, ki so zahtevali, naj se vlada ljudske fronte nasloni tudi na zmerno desnico. Blum je skušal ugoditi tej zahtevi in je nameraval sestaviti vladno narodne koncentracije, toda njegov načrt je propadel zaradi odpora komunistov, ki so postavili docela nesprejemljive zahteve. Hoteli so imeti v Blumovi vladi mornariško ministrstvo, ministrstvo za delo in državnega podtajnika v zunanjem ministrstvu. Taki kontroli komunistov so se uprli ne samo radikali, marveč tudi socialni demokrati, a zastopniki zmernega centra so sploh odkrili vsako sodelovanje s komunisti. Sprito takega položaja Blumu ni preostalo drugega, kakor da je vrnil mandat.

Zakaj Blum ni uspel

Odhajajoč v avdiceno k predsedniku republike, je Blum novinarjem izjavil:

Ko sem dobil mandat sem smatral za najboljši potrebno, da se zagotovi sodelovanje skupin, ki so najbolj potrebne. Ponudil sem sodelovanje radikalom pod istimi pogoji kakor v svoji prvi vladi l. 1936. Sodelovanje komunistov je nalezelo pri radikalih na opozicijo. Poleg tega sem skušal pritegniti v vlado Reynaudovo skupino in skupino Marina, da bi se ljudska fronta razširila v narodno koncentracijo. Do tega ni prišlo in preostalo bi samo socialistično-komunistična večina, ki pa nima potrebne zaslombe v parlamentu. Kakor vidite, sem imel veledržno kombinacijo. Lahko pa rečem, da je javnost moje napore sprejela s simpatijo. Sedaj je ostala torej kombinacija z ljudsko fronto. V takšnih okoliščinah sem moral vrniti mandat, ker smatram, da ne smem trati časa v škodo domovine in le v svoje lastno zadovoljstvo.

krize. Zdi se, da vsaj za sedaj še ne gre v to smer.

Jeziček na tehtnici obdržanja ljudske fronte imajo vsekakor v rokah socialisti, od katerih je sedaj predvsem odvisno, ali režim ljudske fronte ostane, četudi za ceno žrtve na skrajni levi in kompromisov s centrom, pa tudi z radikalno desnico. Preuranjeno je še izreči v tem pogledu sodbo. Ljudska fronta je nastala iz reakcije na znane dogodke na Place de la Concorde v Parizu 6. februarja 1934, ko so se stranke leve zadržile proti prekušnim nameram fašistično usmerjenih elementov in šle skupno tudi v volilno borbo maja 1936. Praksa je politično povezanost v ljudski fronti zbranih strank precej zrahljala, ker je vsaka izmed priključnih skupin skušala novi položaj izkoristiti predvsem v svoje strankarske namene. Od zavesti skupne odgovornosti bo sedaj predvsem odvisno, ali se stara osnova lahko še vedno obdrži.

To je seveda stvar, ki se nas ne tiče. Prepričani pa smo, da si bo napredna in demokratična Francija znašla izbrati vladno, ki bo tolmčila razpoloženje francoskega naroda, pa naj nastopi ta ali ona vlada. Zato ne delimo mnenja onih, ki mislijo, da utegne sedanja vladna kriza francoskemu ugledu v inozemstvu škodovati. Francija je iz svojih kritičnih položajev vedno našla izhod, ki je bil za domovino najbolj primeren. To ji žele tudi sedaj vsi njeni iskreni prijatelji

Mandat je dobil sedaj zopet Chautemps

Predsednik republike je nato povelil mandat za sestavo vlade bivšemu ministrskemu predsedniku Kamilu Chautempsu. Zapašajoči Elizejsko palačo, je Chautemps novinarjem izjavil.

Kakor vidite, sem se zopet vrnil na mesto, s katerega sem odšel. Predsednik Lebrun me je počastil z zahtevno, naj ponovno sprejem naloge za sestavo vlade. Prošnja poglavarja države in dolgotrajnost krize sta mi narekovali, dolžnost, da v načelu pristanim na to. Prizadeval si bom, da uspem. Pri svojem poskusu je moj prijatelj Leon Blum sprožil idejo razširjenja ljudske fronte na nacionalni osnovi. Tega ni mogel izvesti v obliki, v kateri si je stvar predstavljal. Po mojem se je treba držati zamisli, ki je vodila tudi sestavo moje prejšnje vlade, da je treba zbrati maksimum Francozov dobre volje okoli bistvenih načel, ki so jih zakonodajne volitve odobrile. Tej nalogi hočem posvetiti svoj trud. Sestavl sem pred nekaj dnevi statut socialnega mira. Poskusil bom predložiti parlamentu statut političnega mira. Uvidevam potrebo, da se čim prej konča kriza, ki že predolgo traja; kar pa ostanem medtem še sam na oblasti s svojimi tovariši, o katerih imajo nekateri upanje, da bodo ostali v moji vladi, ni potrebno preveč hiteti. Nočem zbijati vtisa vrtoglave naglice na cesti z nevarnimi ovinki. Zgraditi je treba nekaj trdnega, kar bo kos vsem mogočim viharjem.

Kakor sodojo dobro poučeni krogi, tudi Chautempsu mislija ne bo uspeha, ker nima nič boljših izglelov, kakor jih je imel Blum. V popoldanskih urah se je Chautemps setal z velikim številom politikov, do večera pa ni mogel dati nikake konkretnije izjave o razvoju svojih pogajanj.

Herriot zadnje upanje

Zaradi tega sodijo, da bo mandat poverjen bržkone Herriotu ali pa Sarrautu. Bržkone je res Herriot edini mož, ki mu bo mogoče ohraniti ljudsko fronto in hkrati izvršiti nacionalno koncentracijo.

Socialisti za koncentracijo

Socialisti z Blumom na čelu poudarjajo, da je ohranitev ljudske fronte njih glavni pogoj za sodelovanje in podpiranje nove vlade. Socialisti so za kakršnokoli nacionalno koncentracijo, toda jedro te koncentracije mora ostati dosedanja ljudska fronta.

Manifestacije pristašev ljudske fronte

Pariz, 17. jan. o. Pristaši ljudske fronte so priredili enoči po pariških ulicah ogromne manifestacije za režim ljudske fronte. Na tisoče ljudi je vzklizalo »Bluma na oblast! Kapucarje na vesalaj!«. Ko je neka skupina ljudi pričela vzklikati »Francijo Francozom!«, je nastal pretep. Policija je le s težavo obnavila red. Manifestacije so se potem nemoteno nadaljevale.

Možnost manjšinske vlade

Pariz, 17. jan. o. Vladna kriza v Franciji se je sedaj že toliko razvila, da sta po sodbi političnih krogov možna le še dva izhoda, ali tretja vladna ljudske fronte ali vladna manjšina, ki bi eventualno dobila volilni mandat. Vlada manjšine, katero bi podpirale tudi desničarske stranke in ki naj bi imele nalogo ukvariti sedanji režim v Franciji, bi v vsakem primeru izzvala stranske posledice za Francijo. Zaradi tega ni pričakovati, da se bo Labrun odločil za tako rešitev sedanje vladne krize.

Japonska bo pospešila svojo vojaško akcijo

Japanska bo skušala doseči priznanje pekinške vlade kot edino legalne na Kitajskem

Tokio, 17. jan. Prekinitev vseh odnošajev s kitajsko vlado, ki je bila sklenjena na cesarski konferenci, je izzvala v tukašnjih krogih veliko pozornost in jo splošno tolmadžijo kot nekako prikrito vojno napoved vladi maršala Čangkajška. Tu kajšnji krogi so mnenja, da bo sedaj japonska vlada skušala na vse načine pridobiti potrební ugled vladi, ki se je pod njeno zaščito ustanovila v Pekingu, ki jo smatrajo Japonci za legalno kitajsko vlado in bi jo morale po njihovem mnenju priznati sedaj tudi druge države.

Vojaške operacije na bojiščih se bodo pospešeno nadaljevale do popolne kapitulacije Čangkajške. Japonska vlada si bo prizadevala obnoviti Kitajsko in uveljaviti iz nje trden jez proti širjenju komunizma na Daljni vzhod.

Prekinitev diplomatskih odnošajev s Kitajsko

Tokio, 17. jan. AA. Zastopnik zunanjege ministra Gajmusa je popoldne izjavil novinarjem, da pomeni deklaracija japonske vlade ta trenutke popolno prekinitev vseh diplomatskih zvez med japonsko in Čangkajškovo vlado, kar pa še ne pomeni, da bi bila Japonska priznala začasno vlado kitajske republike. Japonska vlada danes nitičkar nima namena napovedati Kitajski vojno, nitičkar pa noče imeti opravka s Čangkajškovo vlado glede na bodoča vprašanja, ki jih bo proučila neposredno s kitajskimi krajevnimi oblastvi. Zato pomeni prekinitev diplomatskega razmerja med Japonsko in Čangkajškovo vlado tudi prekinitev mirovnih pogajanj, čeprav se lahko zopet za to, če pokaze maršal Isire no voljo za mir, Čangkajšek sicer ni kategorično odklonil nedavnih japonskih predlogov, izjavil pa je, da so za Kitajsko nesprejemljivi. Potrjuje se, da je nemški poslanik v Tokiju skupaj z nemškim poslanikom »Kitajskem pri pogajanjih posredoval. Na koncu svoje izjave je zastopnik zunanjege ministra dodal, da se nahaja Japonska v posebnem položaju, ki jo sila k reviziji mednarodnih pravnih pojmovanj. Sicer dejansko še vedno priznava kitajsko republiko, prekinila pa je zvezo z nankinško vlado in še ni priznala pekinške vlade.

Odhod Kitajcev iz Japonske

Tokio, 17. jan. AA. Kitajci, ki stanujejo v Tokiju in Jokohami, so od svojih konzulatov prejeli poziv, naj še pred 20. januarjem odstopujejo iz Japonske.

Kitajska ne odklanja pogajanj

Hankov, 17. jan. AA. V tukašnjih uradnih krogih izjavljajo, da je kitajska vlada kljub sklepu japonske vlade, da pretrga diplomatske odnose s Kitajsko, vsak trenutke pripravljena razpravljati o sprejemljivih mirovnih pogojih, ki pa morajo upoštevati nedotakljivost kitajskega ozemlja in kitajsko suverenost.

Kitajski poslanik v Tokiju Hsuihufing je pripravljen odgovoriti iz Tokija, kakor hitro bo odpočelica iz Kitajske japonski poslanik Havagoo.

Čangkajšek organizira novo vojsko

Sanghaj, 17. jan. o. Maršal Čangkajšek, ki je pred dnevi odklonil japonske zahteve, se je sedaj z vsa verno lotil nove organizacije kitajske obrambe. Maršal upa, da bo Kitajsko do pomladi razpolagala z zadostnimi množinami vojnih potrebščin. Dotlej bodo na Kitajskem mobilizirali vojsko, ki bo štela najmanj milijon dobro oboroženih vojakov. Mobilizacija se je v južnih in zapadnih kitajskih pokrajinah že pričela. Poleg tega si maršal Čangkajšek prizadeva,

da bi čim bolj organiziral ogromne četniške vojske, ki bi naj v japonskem zavezništvu uničevale vse prometne zveze in druge naprave, ki kakorkoli lahko koristijo japonskim vojskam. Četniški pokreti so se v posameznih zasedenih pokrajinah že pričeli.

Tako prodira velika četniška vojska južno od Sanghaja proti Putungu. Kitajci so predrl japonsko fronto med Sanghajem in Hangčevom in so se že pojavili v vaseh, ki leže le še 16 milj južno od Sanghaja.

Druga internacionala za sankcije proti Japonski

Bruselj, 17. jan. o. Izvršni odbor II. internacionala je imel včeraj sejo, na kateri so v glavnem razpravljali o protijaponski propagandi, predvsem pa o načrtu, da bi se v 30 državah hkratu proglasile splošne protestne stavke. Ta načrt je bil opuščen in je bilo nazadnje sklenjeno, da bo II. internacionala skušala vplivati na vse evropske države, da bi izvedle sankcije proti Japonski, predvsem na finančnem in oboroževalnem polju.

Združitev japonske vojske iz Cinana in Cingtava

Sanghaj, 17. jan. o. Kakor kaže, je na posameznih bojiščih nastel mir. Le iz severnega Sanghaja poročajo, da je japonska vojska, ki je iz Cinana prodirala proti železniški progi proti Cingtavu, malone dovrnila svojo nalogo. Njeni prednji oddelki so vzdolž proce dospeli že do prvih straž japonskih mornarjev, ki so se izkrcali z vojnih ladij, zavzeli Cingtav in pričeli prodirati proti zapadu. Potemtakem je sedaj že vsa železniška proga Cinan—Cingtav v japonski posesti.

Iz Hongkongu poročajo o borbi med prebivalstvom otoka Hajnana in oddelkom japonskih mornarjev. Otok Hainan leži na važni pomorski poti Singapora—Hongkong. Tam se je skušalo z japonskih vojnih ladij izkrcati več sto mornarjev, velike skupine prebivalstva, ki je bilo očitno dobro oboroženo, na so japonske mornarje kmalu po njihovem izkrcanju napadle in jih prisilile, da so se v narečju umaknili zopet na ladjo. V borbi je padlo zelo mnogo Kitajcev in tudi večje število Japoncev.

Hud japonski poraz v južnem šantungu

Sanghaj, 17. jan. o. Za železniški voz pri Sučanu so se danes razvile silne borbe. Ze na vse zgodaj je 500 japonskih topov raznih kalibrov pričelo obstreljevati prve tamkašnje kitajske postojanke. Kitajci so vzdržali obstreljevanje, čeprav je neorene doma trajalo 6 ur. Čim pa je japonsko topništvo umolknilo, se je poglala proti kitajskim postojankam brigada japonskih tankov. Brigada je štela tisoč malih tankov s posadkami po dva moža. Kitajci so se tedaj naglo umakne na svojo drugo obrambno črto. Ko se je vseh tisoč japonskih tankov, ki so naglo prodirali proti prvim kitajskim postojankam v dolgi razviti črti približalo postojankam, o Kitajci pred njimi poznali v zrak celo polje min. Katastrofa je bila strašna. 100 jap. tankov je naenkrat zletelo v zrak, večina ostalih pa je bila tako poškodovana, da niso mogli napredovati. Japonci so del svojih tankov pustili na bojišču. Z ostalimi so se vrnili na svoje postojanke.

Japonci iščejo v Ameriki posojilo za Mandžurijo

Newyork, 17. jan. o. »New York Times« poroča, da skušajo delegati japonske vlade v Zedinjenih državah dobiti pri nekih finančnih skupinah posojilo v višini 10 milijonov funtov / sterlingov. Ta sredstva naj bi se porabila za industrijsko ekspanzijo Mandžurije.

Gogove težkoče

Med vodilnima politikoma sedanjega režima v Rumuniji je prišlo do hudih nasprotij

Bukarešta, 17. januarja. b. Iz zanesljivega vira poročajo, da so nastala med obema sodelavcema v sedanjem režimu, ministrom brez portfelja Gogo in prof. Cuza, voditeljem krščanske narodne stranke, ministrom brez portfelja v novi vladi, precejšnja nasprotja v pogledu vladnega programa. Prof. Cuza bi želel, da nova vlada takoj izvede vse ekonomske reforme brez ozira na levo in desno. Goga kaže nasprotno večjo umerjenost, ker se zaveda, da mora imeti obzire ne le glede na notranjopolitični, temveč tudi glede na zunanje politični položaj Rumunije. Cuza zahteva integralno izvedbo programa, na katerega sta oba voditelja leta 1935. pristala, ko sta sklenila spojiti svoji stranki v novo stranko. Ob prevzemu oblasti sta si Goga in Cuza ponovno zagotovila zvestobo glede izvedbe skupnih točk, na katerih sta se sporazumela.

Prof. Cuza smatra, da se Goga tega programa ne drži. Doslej mu je ustregel le v pogledu ukinitve nekaterih listov, med njimi zlasti znanih organov »Dimineata«, »Adevărul« in »Lupta«. Nasprotno je moral delavski minister Georg Cuza, sin prof. Cuze, umakniti svoj predlog o nezaposlitvi Rumunov v židovskih družinah. Pa tudi drugi ukrepi vlade kažejo, da Goga ne želi v vsem izvesti zahtevanih reform. Minister industrije je celo v posebnem članku opozoril na neumnost prenehanja reform v smislu programa krščanske narodne stranke, češ, da je treba upoštevati interese rumunskega gospodarstva, ki bi bili s prenehanjem ukrepov lahko močno prizadeti, tako da bi se stvari več škodilo kakor koristilo. Star. prof. Cuza se pritožuje tudi zaradi tega, ker vabi Goga k sodelovanju pripadnike drugih strank, odziva pa nekdanje cuziste.

Cuzovo nerazpoloženje pa Goga ne vznemirja preveč. Dobro se zaveda, da bodo medsebojni odnosi razčiščenji še pred volitvami. Za sedaj lahko mirno vlada s svojimi prijatelji in disidenti iz drugih strank, posebno s onimi iz caranističnega tabora.

Pozornost je zbudila izjava voditelja »Železne garde« Codreana, ki je izjavil glede na govorice, da bi kralj v primeru padca Gogove vlade uvedel diktaturo, da bi pomenila diktatura za Rumunijo pravo nesrečo. Njegova stranka je v ostalem Gogovi vladi naklonjena, nasprotna pa je razpustu sedanjega parlamenta. »Železna garda« je strogo monarhistična. Nasprotno je vodja »Rumunske fronte« Vajda Voevod izjavil, da odziva v naprej Gogovi vladi svoje prvotno zaupanje, češ, da pomeni »nevarnost za resnično nacionalistična načela«.

Rumunski parlament bo razpuščen

Bukarešta, 17. jan. p. V političnih krogih so se danes razširile vesti, da je ukaz o razpustu nove poslanske zbornice že pripravljen. Ukaz je bil predložen kralju v podpis. Za sedaj še ni znano, ali je tudi že podpisan.

Kmetijski minister Ioanicescu je izjavil v svojem sročnem govoru po radiu, da je vlada ukinila poljedelski davek. Primanjkljaj, ki bo zato nastal v proračunu, misli pokriti z davkom na blago, ki ga prodajajo na kmetijskih sejnih. Minister je izjavil, da je to mima revolucija proti begu pred davčnimi obveznostmi.

Kalinin — predsednik SSSR

Moskva, 17. jan. br. Obe zbornici narodnega predstavništva sta danes na skupni seji soglasno izvolili Kalinina za predsednika vrhovnega sveta sovjotov. Tako je Kalinin vnovič izvoljen za predsednika SSSR.

Rusija povečuje vojno brodogradnjo

Moskva, 17. januarja. d. Na sobotni prvi seji vrhovnega sveta je predsednik sveta ljudskih komisarijev Molotov izbrno poročal o predlogih za izboljšanje ustave na podlagi sklepov osrednjega izvršnega odbora in sveta ljudskih komisarijev. Poudaril je, da bodo potrebne izboljšave tudi v resoru za državno obrambo. Ker obdajajo sovjetsko unijo morja na velike daljave, mora ojačiti svoje vojno brodogradnjo, zlasti še zato, ker se v lešile niso spoznale o omejitvi oboroževanja na morju. Treba to ustanoviti nov ljudski komisariat za vojno mornarico poleg komisariata za državno obrambo. Končno je priporočal Molotov dodatke k čl. 49 ustave, po katerem naj dobi predsedstvo vrhovnega sveta pravico, da odloči o uvedbi vojnega stanja, kjer bi se pokazalo potrebno. Njegovi predlogi so bili sprejeti soglasno.

Izsleditev nove tajne zaloge orožja v Parizu

Pariz, 17. jan. d. Policija je včeraj v 3. nadstropju neke hiše na Rue St. Lazare v središču Pariza našla v praznem stanovanju veliko skladišče orožja tajne organizacije Csar. Stanovanje je najel sredi oktobra neki neznanec za nekega svojega prijatelja, ki se je baje mudil še v kolonijah. V zadnjem tednu so v večernih urah prinesli v to stanovanje razni mladi ljudje mnogostevilne zaboje. Ko je včeraj policija izvršila preiskavo, je našla v stanovanju 3 strojnice, 18 avtomatskih pušk, velike zaloge municije in 20 zabojev, v katerih je bilo v vsakem po 32 ročnih granat, kakor tudi raznovrstne dele uniform. Kakor zatrjujejo, je bilo opreme za oborožitev 500 ljudi. Orožje so zaplenili in izročili vojaškemu oblastem. Preiskava se nadaljuje.

Uspeh Beckovega obiska v Berlinu

Varšava, 17. jan. AA. V varšavskih političnih krogih so z uspehom obiska poljskega zunanjega ministra Becka v Berlinu zelo zadovoljni. Poluradna »Gazeta Polska« piše, da so potekli Beckovi razgovori z voditelji nemške države v živahni prisrčnosti. List tudi trdi, da so uredili vsa prapravanja, ki se tičejo svobodnega mesta Gdanska.

Nemška vojaška delegacija v Varšavi

Varšava, 17. jan. AA. Semka je prispela delegacija nemške vojske petih višjih častnikov z generalom Liebmannom na čelu.

Proslava petletnice Hitlerjevega režima

Berlin, 17. jan. AA. Svečanosti za peto obletnico prihoda kancelarja Hitlerja na oblast bodo 30. januarja v okviru tradicionalnega programa, vendar ni pričakovati izjav večjega zunanje političnega pomena. Dne 30. januarja zjutraj bo defilirala Hitlerjeva osebna garda mimo njegove hiše. Opoldne bo propagandni minister dr. Goebbels govoril po radiu nemški mladini, zvečer pa bo tradicionalna baklada, pri kateri bodo sodelovale vse politične organizacije in vojskove.

Ameriški židje proti razdelitvi Palestine

New York, 17. jan. AA. Ameriški židovski odbor je sprejel včeraj na svojem letnem zborovanju v New Yorku resolucijo, v kateri soglasno odklanja britanski načrt o razdelitvi Palestine. Resolucija se sklicuje na znano Balfourjevo deklaracijo in se izrekla za nadaljevanje sedanjega britanskega mandata nad Palestino. V židovskem odboru so članjene največje ameriške židovske organizacije.

Beleške

Kandidati KDK za senatske volitve

Vodstvo Kmetijske demokratske koalicije je končno sestavilo in odobrilo kandidatsko listo za senatske volitve v savski banovini. Nosilec liste je podpredsednik HSS inž. Avgust Košutič. Ostali kandidati so dr. Juraj Krnjević (HSS), dr. Milan Kostić (SDS), dr. Ivan Pernar (HSS), tajnik dr. Mačkove politične pisarne, profesor Jakov Jelačić (HSS), Nikola Srdović (HSS) in kmet Djura Španović (HSS). Namestnik so sami kmetje. Šest od njih je pristalo SDS. Vodstvo KDK veruje, da bo dobilo pri senatskih volitvah v savski banovini 5 mandatov. Na njegovi listi izvoljeni senatorji zaenkrat ne bodo sodelovali v senatu. V krogih KDK tomladijo nastop pri senatskih volitvah s potrebo, da se prepreči raznim nepoklicanim predstavljati Hrvatve v senatu proti volji hrvatskega naroda.

Minister Cvrkić o hrvatskem vprašanju

V Užiču je govoril na konferenci JRZ minister za pošte Vojko Cvrkić, ki je uvodoma naglasil, da je JRZ sama naslednica radikalne stranke in da bo vneto gojila vse politične tradicije te s slavo ovencane srbske stranke. Ostro je napadel politiko beograjske združene opozicije in njen sporazum z dr. Mačkom. »Dovolj je bilo političnega brezverstva, JRZ je vrnila vero v avtoritete. Cenimo državnik po njihovih delih in ne verujemo klevetnikom. Združena opozicija širi sistematično med narodom nezaupanje ter gradi vse svoje delo med narodom samo na lažeh, klevetah in zlobnih pamfletih. Mi zadnjič resno opominjamo združeno opozicijo, naj preneha s svojim zlohotnim rovarjenjem, ki lahko resno škoduje državi in narodu. Združena opozicija se moti, če misli, da bo mogla s klevetami in lažmi utrditi svoj položaj med narodom. Zmagati je mogoče samo z resnico, ne pa z lažmi, s katerimi se rušijo vse pozitivne vrednote. Naj pove združena opozicija narodu resnico o sporazumu, ki ga je sklenila z dr. Mačkom. JRZ ni proti sporazumu s Hrvati. Biti pa mora zasnovan na realnih osnovah. Mi mislimo, da daje dovolj garancij za pravilno ureditev hrvatskih zahtev uvedba širokih samouprav, ki računajo na življenjski interesi države. Ljudstvo naj bo gospodar v občini in banovini, država pa mora biti absolutni gospodar nad vsemi polji splošne državne politike.«

Zlobna notica

Nedeljska »Samouprava« objavlja v soboto zlobno notico, da bi se pred desetimi dnevi imelo vršiti predavanje predsednika JNS, gospoda Petra Živkovića v beograjski Delavski zbornici, predavanje pa je bilo odpovedano zaradi nezanimanja javnosti. »Glavni organ JRZ je s to notico vedoma lagal, ker je le predobro poučen, zakaj je morala biti za preteklo nedeljo napovedana konferenca JNS za Beograd odpovedana. Vzrok je bil vse drugo, kakor pa prelahko zanimanje javnosti. Baš nasprotno! Gotovim gospodom je bilo zelo neljubo, da se je za to konferenco prijavilo nepričakovano veliko število udeležencev iz vrst najbolj odličnih Beograđanov.

To je tudi potrdil potek konference, ki se je vršila v nedeljo 16. t. m. v dvorani Češkega doma v Beogradu. Na konferenci sta govorila predsednik Petar Živković in podpredsednik Jovan Banjanin.

Konferenca je potekla v najlepšem redu in miru ter so se je med drugimi deležili tudi člani beograjskega osrednjega odbora JNS, narodni poslanci dr. Svetislav Popović, dr. Kosta Kumanudi, Jevrem Protić in Branko Paunović.

„Matica Hrvatska“ in hrvatski narodni pokret

Letos bo slavila »Matica Hrvatska« stotletnico svojega obstoja. Če se nahajajo v kakem hrvatskem društvu sami pravoverni in stoostotni Hrvati, potem se nahajajo v odboru »Matice Hrvatske«. Kljub temu »Hrvatski dnevnik«, katerega pisanje nadzoruje in dirigira sam predsednik dr. Maček, ni zadovoljen z njenim delom. Zamerila se mu je zaradi knjige profesorja dr. Kriškovića, ki hoče razdvojati srednji stan od hrvatskih seljakov. »Matica Hrvatska« so ustanovili, pravi organ dr. Mačka, najboljši hrvatski književniki kot vsenarodno ustanovo, ne pa kot ustanovo, ki naj bi podpirala borbo enega stanu proti drugemu, najmanj pa še srednjega stanu proti seljaštvu. »Biti bi morala braniteljica hrvatskega narodnega eposa, narodne misli in idealov. Ne more pa biti hrvatski narodni ideal v nasprotju z vsem, za čemer stremi ogromna večina hrvatskega naroda, a hrvatski kmetijski narod še posebej kot ena sama celota. Dovolj žalostno je bilo, da je hrvatski pisatelj izdal pod okriljem »Matice Hrvatske« svoje delo, v katerem pravi, da je ideologija hrvatskega kmetijskega pokreta nejasna. Mi pa opozarjamo vso to gospodo, naj piše, kar hoče. Zaveda naj se samo, da s takim pisanjem ne bo prav nič vplivala na smernice politike hrvatskega naroda. Politično, socialno in gospodarsko življenje hrvatskega naroda se bo izoblikovalo tako, kakor bo želel narod in v prvi vrsti hrvatski kmetijski narod. »Hrvatska Matica« je najmanj poklicana podpirati akcije, ki stremijo za tem, da bi hrvatsko seljaštvo opustilo svoj socialni program. Njena naloga je biti splošna narodna ustanova. Ako bo nastopala proti ideologiji hrvatskega seljaškega pokreta potem bo postala protinarodna organizacija. To pa se ne sme zgoditi.«

Modrovanje Kurenčkove Neške

O najvišji slovenski znanstveni instituciji »Akademiji« znanosti in umetnosti je sedaj spregovorila na 14. strani najbolj slovenskega in pobožnega lista tudi odlična slovenska delavka Kurenčkova Neška. Kakor običajno, razmišlja tu pot v svojem žargonu, ki je prava sramota slovensčine in se samo čudimo, kako morejo slovenoborci v Koprski ulici tako mirno duše gledati vso to strahovito in povrh še sramotno modrovanje našega materega jezika. Morda pa bi »Dom in Svet« tudi bolje vozil, če bi imel med svojimi sotrudniki

Volitve v Bolgariji

Sofija, 17. jan. g. Pričakujejo, da bodo bivši ministri predsednik Milanov, Cankov, Muševov in Georgijev ter več ministrov prejšnjih demokratskih vlad in večina polanov razpuščenih strank prijavili svoje kandidature za bližnje volitve v sobranje.

Pulmann-ov čaj

ublažuje kašelj in razkrajja sluz.
Dobiva se v vseh lekarnah.
Originalni paket od 125 gr. Dln 37.—
Ogl. reg. br. 1002/1933.

Resnica bode v oči

V Budimpešti so imeli preteklo leto celo vrsto literarno-političnih procesov, pri katerih so bili obsojeni madžarski književniki, ki so imeli pogum povedati nekaj bridkih resnic o težavnem položaju madžarskega ljudstva. V prvih mesecih preteklega leta je izdal mladi madžarski pisatelj Geza Feja knjigo »Kot burja«. V njej je opisoval življenje poljedelskih delavcev v severnih madžarskih županijah. Knjiga je dosegla največji uspeh. V teku nekaj tednov je bilo prodanih nad 10.000 izvodov. Ko pa je opozoril na njo tudi rumunski tisk ter je navedel kot najboljši dokument proti madžarskemu revizionizmu, je bila preko noči zaplenjena. Pisatelj je obtožilo državno pravdnštvo zaradi razširjanja razredne mrznje, češ, da je očital vladajočim slojem, da zatirajo nižje ljudstvo in da niso izpolnili danih obljub. Obsojen je bil na pet mesecev zapor. Slična usoda je doletela mladega pisatelja Imre Kovácsa, ki je napisal knjigo »Ni revolucije«. V njej je slikal življenje delovnega ljudstva na veleposestvih

grofa Pallavicinija. Dokazuje, da so razmere, v katerih živi ti sloji, tako težke, da predstavljajo resno nevarnost za bodočnost Madžarske. Po njegovem prepričanju žive madžarski kmetje še danes slabše, kakor so živeli ruski kmetje tlačani v carski Rusiji. Nič ni pomagalo Kovácsu, da se je zagovarjal s tem, da je napisal knjigo na željo pokojnega Gömbösa. Obsojen je bil na tri mesece strogega zaporu in knjiga je bila zaplenjena.

Tretji na seznamu je zgodovinar Malnasy, ki je napisal »Iskreno zgodovino madžarskega naroda«. V njej je analiziral madžarsko zgodovino z nacionalističnega in rasističnega stališča. Obtožen je bil, da je z njo preneval vpliv visoke duhovščine in plemstva ter židovstva na razvoj madžarske politične zgodovine. Malnasy se je branil, da je eden izmed ideologov madžarskega nacionalizma. Sodišče ga je kljub temu obsodilo na dva meseca zaporu. Ministrstvo prosvete ga je odpustilo iz profesorjske službe, češ, da je napisal knjigo, ki sramoti madžarski narod.

Zavod, ki ga Slovenci še nimamo Skrb za pohabljenice je pri nas še premajhna

Poleg raznih ustanov, ki jih Slovencem še manjka v socialni službi, je zavod za pohabljenice. To je predvsem zavod za pohabljenico deco, pa tudi za odrasle pohabljenice.

Rodi se pohabljenica dete. Takoj ob rojstvu je sprejeto z žalostjo: kako se bo revše prebilo skozi življenje posebno še danes, ko večkrat primanjkuje kruha tudi za popolnoma normalno razvite ljudi. Nehote je zato tako dete potisnjeno že takoj ob rojstvu ob stran. Staršem se smili, zato ga doma običajno bolj negujejo kakor ostale otroke. To izjemno stanje pa otroku večkrat bolj škoduje kakor koristi. Ostalim normalnim otrokom se zdi, da takle pohabljenec uživa doma boljše stanje kakor ostali, čeprav jim pri igri ne more enakovredno slediti. Po misljenju ostale dece se tako dete prav zaradi svoje telesne napake vede večkrat smešno. Nerazodna otroška družba te okolnosti prav rada izkorišča. Tako jim postane ubogi mali pohabljenec v zabavo, držajo ga, smešijo ali celo posujejo. Še huje pa se dogaja otroku tam, kjer se še nerazodni starši pridružijo otrokom ter tudi ti počno z detetom kot z manjvrednim bitjem.

Tako se prične križev pot ubogega mallega pohabljenca in se vleče od zibel do groba. Pride otrok v osnovno šolo. Kar se je prej dogajalo v otroškem krogu pri igri, se zdaj godi v krogu součencev. Otroki se zapostavljajo in večkrat tudi zasmejavajo. Le budno oko vzgojitelja lahko deloma ublaži nezdravo stanje normalnih otrok do pohabljenca. Zapostavljenost, ki jo čuti pohabljenec učenec v krogu součencev, zelo vpliva na otrokov duševni razvoj ter na oblikovanje njegovega značaja. »Hudoben je, ker je zaznamovan, se večkrat slisi. Težka je krivica, ki je v tem pogovoru storjena pohabljenecem.

Nič ni čudnega, da se je pohabljenec značajan moral v okolnostih, v katerih je rasel in se vzgajal, razviti drugače, kakor bi mu ga dalo normalno nezapostavljeno stanje. Vedno izrivan iz družbe ter zapostavljen je moral postati tej nepravilni družbi opozicijski, sam v sebe zaprt ter večkrat tudi trmoglav in masevalen. V takšnem težkem okolju mora trpeti tudi pohabljenec duhovni razvoj. Zato ni prav nič čudnega, če zaostaja tudi v šolskem napredku za vrstniki. Le izredno nadarjeni pohabljenec si utirajo pot v življenje z izredno energijo, ki si jo v borbi pridobijo, vendar pa niso s seboj vse življenje trpkost zapostavljenega, četudi so v družbi končno zavzeti pripadajoče jim mesto.

Kadar razpravljamo o pohabljenecih, je treba, da jih razdelimo v dve skupini: v teko pohabljenice in lažje pohabljenice. Obe te skupini je treba lečiti kirurško ortopedsko. Prva skupina potrebuje brezopojno zdravljenje v internatsko urejeno zavod za pohabljenice, dočim druga skupina lahko hodi v zavod samo na lečenje ter se drugače izobražuje med normalno razvitimi otroki, to pa le takrat, kadar je hiba težje opazljiva. Če je pa hiba močno opazljiva, se morajo tudi ti drugi zdraviti v internatsko urejenih zavodih.

Da otroci v zavodih ne zaostanejo v šoli, so tam ustanovljene narodne šole, v katerih poučujejo za to stroko posebno usposobljeni učitelji. V letnih mesecih se pouk vrši na svežem zraku. Pouk je tako organiziran, da učenci lahko prisostvujejo tudi leže ter tako ni treba prekinjati zdravljenja. Te šole posebno ugod-

no vplivajo na pohabljenca. Tu so vsi enaki, tu pohabljenec ne čuti ničakega zapostavljanja, saj je svoj med svojimi. Še celo igra otrok v takih zavodih je posebno urejena. Igrače so prirejane tako, da si otrok tudi pri igranju leči hibo ter je vse v otrokovem življenju urejeno tako, da se mu sistematično odpravi pohabljenost.

Pri teh zavodih so ustanovljene tudi posebne posvetovalnice za starše, kjer dobijo pouk, kako je treba ravnati z otroki, da jim ne postanejo pohabljenčki; to se zlasti tiče dece s premehkimi kostmi (rahitis). Sploh so te ustanove urejene tako, da tudi propagandno z navodili zatirajo med narodom slabe razvade in nedostatkne di širijo pohabljenost posebno med otroki.

Moderno urejen zavod za pohabljenice je v Braju. Zavod je dal izdelati v propagandne svrhe posebne filme. V zavodu imajo tudi kino, kjer vrtilo propagandne filme o zdravljenju pohabljenih. Tečejo pa tudi za paciente zavoda poučni in zabavni filmi, da je preskrbljeno za njihovo izobrazbo in zabavo. Zavod je prirejen za otroke in odrasle. So pa ločeni po posebnih stvayah. V zavodu je tudi narodna šola.

Ko razpravljamo o modernih zavodih za pohabljenice, ne smemo prezreti skromnih, a zato čim bolj poštenih začetkov skrbi za pohabljenice med Slovenci. Tu je gotovo doslej največ napravil ortopedični zavod TKD Atene, ki je ena najstarejših ustanov te vrste med Slovenci. Žal pa Slovenci nimamo internatsko urejenega zavoda z vsemi kirurškimi pripomočki ter s šolo za pohabljenice šoloobvezne otroke, ki je pri takem zavodu neobhodno potrebna.

Treba je, da se tudi tu zgane začetna iniciativa in se združijo vsi, ki delujejo že danes na tem področju z namenom, da se tudi Slovencem uredi moderen zavod za pohabljenico deco in odrasle. Na vsak način moramo zmanjšati število pohabljenecov ter zvečati gospodarsko moč našega naroda.

Jelo Janežič

Obsodba pred sodiščem za zaščito države

Beograd, 17. jan. AA. Državno sodišče za zaščito države je 12. januarja obsodilo zaradi članstva in propagande komunizma Gjorgja Popovića, pekarskega poslovođa v Doljani (podgorijski okraj), na dve leti ječe in tri leta izgube častnih pravic; Martina Pekarija, broderskega pomočnika iz Zagreba, na podrgno leto ječe in dve leti izgube častnih pravic, in Adolfa Šrajberja, trgovca iz Zagreba, na leto dni ječe in dve leti izgube častnih pravic.

Madžarska pogajanja z generalom Francom

Budimpešta, 17. jan. AA. V gospodarskih krogih izjavljajo, da so se začela pogajanja s Francom vlado za sklenitev trgovske pogodbe. Madžarska bi izvažala v nacionalistično španjo vagona, lokomotive, poljske stroje in elektrotehnične izdelke, iz španije pa bi dobivala olje, marinirane ribe in železo.

Velik vlom na Dunaju

Dunaj, 17. jan. br. V pretekli noči je bil izvršen vlom v Kreditni zavod avstrijskih Nemcev na Dunaju. Vlomilci so navrtali veliko železno blagajno in odnesli 26.000 šilingov.

Vremenska napoved

Zemunski vremenski poročilo: Izlanski ciklon leži nad severozahodno Evropo in ustvarja gibanje toplih in vlažnih zračnih mas iz južnih predelov, ki povzročajo precejšnje deževje v severni Franciji, v Nemčiji in južni Skandinaviji. Visoki pritisk nad južnim delom evropske celine ohranja pretežno jasno vreme s jutranjo meglo, posebno v severni Italiji. Hladno vreme s snegom pa v severni polovici Rusije. V jugovzhodni pretežno jasno v osrednjem in južnem delu, drugod pa oblačno. Deževalo je na skrajnem severozahodu in vzhodu. Toplota brez posebnih sprememb. Najnižja Plevelje — 6, najvišja Horcegovci 14 C.

Zemunski vremenska napoved: Prevažnovala bo oblačnost na severu in dež na jugu in jugovzhodu. Ponekod v severni polovici države bodo megle. Toplota brez posebnih sprememb.

Zagrebaški: V severnih in zapadnih krajih nekaj padavin, v ostalem stalno vreme.

Dunajski: Najprej po večini oblačno, ponekod deževno, mlio. V terek osvežujoči severozapadni vetrovi, prehod k severnemu vremenu. Podnovi temperatura na 6 stopinj nad ničlo.

Naši kraji in ljudje

Dr. Alfred Šerko in poskusi z meskalinom Prvi v Evropi je preizkusil skrivnostni strup

Ljubljana, 17. januarja.

Samonikli ljudje, kakršni je bil prof. dr. Alfred Šerko, delajo med nami vtis trajnosti. Ko občudujemo njihovo duševno silo in vedrino, ne pomislimo, da so tudi oni zapisani propadanju starosti in smrti. Ne pričakujemo pa izginejo, ugasnejo...

Dr. Šerkovo delovanje ni imelo za izhodišče samo razumske analize, za cilj pa znanstveno opredelitev, zakaj v vsem, kar je počenjal, je bilo iskanje resnice in hrepenenje po zadostitvi. Kakor njegov veliki drug po duši in poklicu Axel Munthe, je bil dr. Šerko velik prijatelj živili. To pa ni bil samo izraz njegovega dobrega srca in ljubezni do prirode, marveč tudi nekaj takega, kar naj bi služilo tudi drugim. Znano je, kako vneto je pobijal bajke in vraže, ki jih je ljudsko praznovanje vezalo s kačami in drugimi živalmi. Da bi drugim razkril pogoje v skrivnostni svet, se je dr. Šerko podvrnil tudi tvegani poskusu s strupom meskalinom.

Profesorju dr. Knauerju je v začetku tega stoletja prinesel popotnik iz Mehike v München ta strup, ki je sok kaktusa Anhalonium Lewinii. V starodavni Mehiki so se tega rastlinskega strupa posluževali vrači in umetniki. Popotnik je nemškemu profesorju priporočil, naj strup preizkusi na sebi in na drugih, če hoče pogledati v neznan, skrivnostni svet. Nemški profesor se je precej časa obotavljal, ker še ni bilo znano, kakšne nevarnosti vsebuje rastlinski strup iz Mehike. Takrat je bil v Münchenu prof. Šerko, ki se je v svoji smelosti javil prvi, da bo preizkusil strup na samem sebi. Ta poskus je napravil trikrat, šele potem so meskalinov opoj preizkusili nekateri drugi. O teh poskusih pa prof. Knauer ni dosti pisal in je vsa stvar ostala širokemu znanstvenemu svetu še vedno nepoznana. O doživljajih z meskalinom v sebi je prof. dr. Šerko leta 1913, predaval v zboru za psihiatrijo in nevrologijo na Dunaju in potem je v letopisu društva za psihiatrijo in nevrologijo na Dunaju to predavanje tudi objavil. Vzbudil je zanimanje in pozornost v širokem znanstvenem svetu in od tedaj so se jeli tudi drugi zdravniki resno baviti z meskalinom.

V reviji »Modri ptici« (št. 7, leto 1937) je dr. Bogomir Magajna zanimivo opisal, kako je nanj učinkoval meskalinov opoj, ki si ga je dal ravno tako kakor prof. dr. Šerko vbrizgati v hrbet. Poskusu je prisostvoval tudi prof. dr. Šerko. Prof. dr. Šerko je v svojem predavanju navedel, da se je meskalin pri enem poskusu igral kakor vrag s posameznimi deli njegovega telesa, jih malčil in razkladal na vse mogoče načine. Pri dr. Magajni tega ni bilo. Pač pa je videl na najrazličnejše načine izpremenjene obraze ljudi, ki so bili z njim v sobi. Priказovali so se mu čudni geometrični liki in najprejstriji ornamenti. Vsak slikar bi ostrel nad lepoto, ki se je kazala v množici ornamentov, ki so se izpreminjali in kombinirali na vse mogoče načine in to od najnežnejših, kakor pajčevina tankih, do ogromnih in masivnih; ostrel bi nad čudovito tkanimi preprogami in pestro

barvanimi pregrinjali, ki so vihrala po prostoru. Ako bi si jih le nekaj ohranil v spominu in če bi jih bilo mogoče potem realizirati v umetniškem produktu, bi postal najslavnejši ornamentik sveta.

Opoj je pričaral čudovite pokrajine, a tudi stavbe, naselja in mesta. Tako je videl čudovito skupino planin. Snežne piramide so bile obrobene z ognjeno zlato barvo, a posebej je bilo videti vsako skalo, vsako smreko. Prikazalo se je veličansko svetišče z ogromnimi čebulastimi stol-

pi. En tak stolp se je jel bliskovito vrteti in podaljšal se je v ogromno, kakih 100 m dolgo kačo. Čudovite pisane ptice so se izpreminjale v rastline in cvetke, cvetke pa v ptice.

Svoj opis je dr. Magajna zaključil takole: »Nočem zajadati v kako mistiko ali spekulativnost, menim pa, da bi bilo dobro, če bi tudi filozofi in eksperimentalni psihologi sami preizkusili meskalinov opoj, ki skriva v sebi morda velike možnosti dognanj.«

Velike možnosti dognanj je pokojni dr. Šerko iskal na raznih potih in, kakor ima pri meskalinu posnemovalce, jih ima gotovo tudi drugod.

Mladenka je šla pod vlak

16 letna Lojzka Fridlova razmesarjena pri Tezmem

Maribor, 17. januarja

Ko se je neki delavec, uslužben pri tezenski tvornici »Splošna stavbna družba« vračal kakor vsak dan ob progi, da menja službo, je opazil med Bohovo in Tezmem pri kilometru 989 popolnoma razmesarjeno in zmrcvarjeno truplo, katerega deli so ležali po železniškem tiru. Ves osupel nad grozno najdbo je pospešil korake do bližnje čuvajnice in obvestil čuvaja Visočnika, ta pa orožnika. Ko je prišla orožniška patrulja na kraj nesreče, je bila priča groznega prizora: na tiru je ležalo truplo neznanke ženske, daleč od nje je bila glava z zmrcšenimi lasmi.

Potujoča razstava upodabljaajočih umetnic Male ženske antante

Ljubljana, 17. januarja

Na pobudo voditeljice češkoslovaške ženskega senatorke Frante Plaminkove, predsednice čl. ženske zveze in MZA, bo v devetih mestih Jugoslavije Rumunije in Češkoslovaške razstava upodabljaajočih umetnic teh treh držav. Visoko pokroviteljstvo razstave sta prevzeli kraljici Jugoslavije in Rumunije in sponzora čl. predsednik, ga. Hana Beneševa. Častno predsedstvo tvorijo gg. ministri prosvete in ministri zunanjih zadev vseh treh držav ter najvišji predstojniki onih banov. Kjer se bo razstava vršila: za Ljubljano torej ban dravske banovne. Častni odbor pa sestavljajo: poslaniki, opolnomočeni ministri v Pragi, Beogradu in Bukarešti ter predsedniki obč. in vseh mest, kjer bo razstava. Predsednik mestne občine ljubljanske je sprejel članstvo v častnem odboru na prošnjo primatorja Prage, ki se živi zanima za razstavo. Za Jugoslavijo vrši vse pripravljalska del izvršni odbor Jugoslovenske ženske zveze in še posebej za Beograd; za Zagreb Jugoslovenska, za Ljubljano pa dravska sekcija Jugoslovenske ženske zveze.

Razstavo odpre g. minister prosvete dne

20. t. m. ob pol 12. v Beogradu, kjer bo trajala tri tedne. Nato se preseli v Zagreb. V Ljubljani bo razstava upodabljaajočih umetnic MZA v Jakopičevem paviljonu od 6. do 20. marca, nakar prepeljejo vse umetnine v Rumunijo, in naposled — bržčas proti jeseni — v Českoslovaško.

Zbirka vsake države šteje po 40 slik, 10 kiparskih del in 10 arhitektonskih načrtov. Skupaj torej 120 slik, 30 kipov in 30 načrtov iz arhitekture. Katalog je bil natisnjen v Pragi v francoščini.

Izmed Slovencek razstavljajo: Avgusta Santlova (1), Henrika Santlova (2), Anica Sotinikova-Zupančeva (2), Elda Piščančeva (2), Mira Pregljava (2), Mara Kraljeva (2), Bana Remčeva (1), Dana Pajničeva (2).

Organizirane žene Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije se čutijo dolžne, da tudi one delujejo na ojačanju prijateljskih odnosov med članicami Male antante. Zato prireja MZA to potujočo razstavo kot viden izraz skupnih interesov in teženj treh držav, in pa evede tudi zato, da pokaže inozemstvu umetniško stopnjo naših umetnic, naši državi pa umetnost češkoslovaške in rumunske žene.

Leto dni fotoklubskega dela V novem poslovnem letu — nove važne naloge

Ljubljana, 17. januarja

O letu zelo intenzivnega dela so mogli poročati funkcionarji Fotokluba Ljubljana, ki je imel pravkar svoj sedmi redni občni zbor. V temu letu smo imeli pogosto priliko, da omenimo to ali ono uspešno zaključeno akcijo, ki so jo bili započeli organizirani ljubljanski fotomateriji, toda tako, kakor so se vse te akcije in še druge, o katerih javnost ničesar ne ve, predstavile v zaključnih poročilih predsednika, tajnika, načelnikov posebnih odsekov in blaginika, morajo zbuditi še posebno pozornost. Naj navedemo samo nekatere številke in dejstva:

Fotoklub se je lansko leto udeležil po svojih članih nič manj nego 34 razstav po vsem svetu v več nego 1000 slikami (predlansko poslovnem letu 37 razstav z nekaj manj nego 1000 slikami); priredil je okrog 30 predavalnih in drugih večerov doma in po deželi, priredil je prvi, zelo dobro obiskani tečaj za začetnike, ki se pokažejo (kar je za nas zanimiva novost) v kratkem tudi na posebnih razstavi; priredil je nadalje dve lastni razstavi; organiziral je 21 skupnih izletov; povečal svojo strokovno, danes tudi nečlanom dostopno knjižico, ki prejema stalno nad 15 fotografiskih in kinematografskih revij; uredil si je temnico, ki so jo člani uporabili okrog 140-krat; opravil je ogromno korespondenco, ki izpričuje njegove zveze z vsemi, tudi najbolj oddaljenimi predeli zemlje, itd., itd. To je

komaj majhen izvleček iz celotnega dela, ki je potem nujno moralo roditi takšne sadove, kakršni so bili priznanje posebne nagrade v lanskem natečaju uprave Kraljevega fonda, zmaga v mednarodnem natečaju revije »Camera Craft« v San Franciscu, kjer si je klub osvojil prvo nagrado, srebrni pokal, in prva nagrada v mednarodnem natečaju »Ideje in oblike«, ki ga je priredila revija »Galerija«. Klub pa se je po veliki poštovanosti svojih članov v tem letu skoraj popolnoma rešil dolgov, ki so ga težili od začetka njegovega delovanja in zvišal je število svojega članstva za 50 odstotkov. Ni čudno, da je prejel odbor, ki se more ponositi s takimi uspehi, soglasno razrešeno.

V novem odboru ima predsedniško funkcijo dr. R. del Cott, podpredsednik je C. Böhm, tajnik R. Merhar, blaginjak K. Pečenko. Odbor je začel takoj z delom, kajti ljudje v ljubljanskem fotoklubu ne poznajo odmora. Posebno letos bo tega malo, ko bo treba poleg vsega ostalega organizirati največje dosedanje klubsko mednarodno razstavo, razstavo amaterskih slik, fotografske industrije in filma na ljubljanskem velesejmu. Razen tega se prične v kratkem interni tečaj, ki bo rabil za sestavo bodočih klubskih žirij in ob koncu katerega bodo tečajniki polagali prave izpite o vsem področju fotografije in umetniške kritike. Klub pa namerava, kakor je razvidno iz sprememb pravil, ki so jih spre-

Sv. Jurij pri Celju 500 let trg

Potujočemu iz Celja proti Mariboru se kmalu za štorami odpre pogled na ravnino, ki se po potoku imenuje Voglajnska kotlina. Dolino obrobijo hribovje, med katere sta potni jurga ležaka Rifnik (573) in Resevna (648) najvišja. Vzdušje kotline se vije Voglajna, ki izvira pri Mariju Dobje (657), teče najprej proti severu, 2 km zahodno od Sv. Jurja pa zavije proti zapadu. Njen tek do izliva v Savinjo je dolg 29 km. Med potjo sprejme Voglajna več pritokov, za časa poplavl se iz njene struge valijo ogromne množice vode proti Savinji in strahujejo obrežno ljudstvo.

V zemljepisnem pogledu je kotlina pomembna, ker meji na gozdne kraje, ki so bili nekdanj znan pod domačim imenom »Urwald« — pragozdi. Ta pokrajina se razprostira med Voglajno in Sotlo in jo obkroža črta Podčetrtek—Št. Peter—Podšreda—Planina—Dobje—Silvnica pri Celju—Žusem—Podčetrtek.

Eden izmed desnih pritokov je Pešnica, ki izvira v bližini razvalin žilkega samostana, teče po ozki dolini mimo Dramelj in se južno od Sv. Jurja izliva v Voglajno. Na južnem koncu doline Pešnice se na strmih griču (248 m) razprostira gornji, stari del trga Sv. Jurij, dočim leži v vzhodni spodnji del trga.

V predgovorinski dobi je imel tukajšnji svet čisto drugačno lice. Globoka voda je pokrivala sedanjo Voglajnsko kotlino. Ko so proti koncu šestega stoletja po Kr. prišli Slovenci v te kraje, še ni bilo jezera odtoklo. Jezero, ki je v zgod-

njem srednjem veku uplahlilo v močvirje, je bilo prebivalcem deloma v obrambo, z druge strani pa se jim je nudilo obilo rib za hrano. Še do najnovjšega časa je bilo v okolici št. Jurja mnogo ribnik. Kakor drugod so tudi tukaj stanovali predgovorinski ljudje v jamah, pečinah in duplinah. Pod Resevno je v veliki skali skoraj nepristopna luknja, tako zvana Ajdovska jama. Kamenita kladiva in sekire so našli pod Resevno. Nekdo so živeli tudi Iliri. Na Rifniški gori so imeli svoja stanovišča, o čemer pričajo ostanki starega tabora: Ajdovska zidanica. Kraj je prav prikladen za obrambo, proti severu je nepristopen. Okrog zidovja Ajdovske zidanice so našli vse polno kosti, ostankov živali, ki so bile tedanjim ljudem živež. Pod Rifnikom, ne osovjem obronku, so nekdo pokopavali mrtlice. Raziskovalci so že pred leti našli v grobiščih razne starine, ki krasijo zdaj cele oddelke graškega in mariborskega muzeja.

Stari naselišče je dalje v Podgradu, kjer je severno od nekdanjega gradu Anderburga stara, še nepreiskana »grobja«. Nasipana sta dva velika groba, tretjega (manjšega) je pred leti kmet razkopal in našel v obzidanem grobu ostanki trhljastih. Tudi za Resevno je bilo na dveh enako visokih hribovskih gradiščih, o čemer nam priča zidovje na obeh hribov. Okoli leta 30 po Kr. so prišli v te kraje Rimljani, osvojili so Celje in se razkropili po prostrani okolici. Trebili so gozdove in prekopali v rodovitna polja. Delali

so ceste in stavili selišča. Rimska naselbina je bila v Zdenici pod Rifnikom. Iz te dobe imamo otročje rakev, v kateri je bil denar rimskega cesarja Hadrijana (117—138) in pa otročji prstan iz čistega zlata. Pri tej vasi izorjejo vsak čas ostanke zidu in opeke.

Iz Celja je vodila rimska cesta čez Teharje, Proseniško, Sv. Primož (prilčno 2 km severno od št. Jurja) čez potok Slom, Jelše in Podpatl v Ptuj. Za takimi cestami so Rimljani zidali svoje hiše; tako je domnevno nastala naselbina Proseniško pri Blagovini. Tudi pri Sv. Primožu najdejo kmetje pri oranju sulice in druge orožje. Stara rimska cesta je bila osem korakov široka, dočim meri sedanja, ki ima za podlogo rimsko cesto, le štiri korake. Po trditvi prof. Franja Ferka v brošuri »Das römische Strassenwesen in Untersteiermark«, Graz 1893) je bila ta cesta državna, a ne ona, ki je vodila čez Voljnik in Konjice v Ptuj.

Rimljanom je bilo le malo časa sojeno bivati po teh krajih. Za njimi so bivali tod razni narodi. Leta 570. so se Slovenci stalno naselili po štajerskem. Nad 300 let so se veselili svobode. S krščanstvom pa so prišli l. 787. naši kraji pod frankovsko oblast. Pod cesarjem Karlom Velikim so začeli Franki utrjevati naše kraje kot mejne kraje frankovske države proti Obrom. Tedaj so prišli k nam nemški grajski, ki so stavili na dobro utrjenih holmih svoje trdnje gradove. Pomenljivo je, da stoji v štajerski okolici v majhni razdalji kar pet gradov: južno od kolo-dvora je Rifnik, katerega razvaline vidijo z jezelnice, nekoliko proti zapadu pa str-

ni, od treh strani nepristopni pečini je gradišče nekdanjega gradu Šibenika, zahodno od šentjurskega trga je na stožastem griču stal gradič Anderburg. Uro hoda proti severozahodu je grad Blagovina. Južno se na strmih hribov dviga cerkvice št. Janža, ki spada danes v področje sosednje župnije Tepe. To cerkev so zgradili na ruševinah nekdanjega gradu Frežin, odkoder so najbolj prežali na so-vražnika.

O postanku trga Sv. Jurja nimamo pisanih virov. Po prirodo Slovencev je ta kraj večkrat menjal svoje ime. Zgodovinski viri nam poročajo, da je cesar Konrad II. leta 1016. podaril vse kraje bližnji Hemi Pilštajnski, ki je leta 1043 med drugimi podarila krški cerkvi vse, kar je premogla v Savinjski dolini. Izvzete so bile le vasi Kameno, Dramlje, Hotunje in Ponikva.

Nekaj višje nad vasjo Kameno je v starih časih stala kapela, zvana Sv. Ivan na Kamnu. Čim so v vasi Kameno postavili cerkev in jo posvetili Sv. Jurju, se je ime cerkve preneslo na južni del vasi z uradnim nazivom: Sv. Jurij pod Anderburgom. Pregrajeno kapelico Sv. Ivana so prekrstili v cerkev Marije sedmih žalosti na Botričnici, dočim je ime Kameno obdržal oni del vasi, ki leži severno od Botričnice. Ko je bil grad Anderburg leta 1439. porušen, so kraj preimenovali v Sv. Jurij pod Rifnikom. Po zgradbi jezelnice so ga prekrstili v Sv. Jurij ob južni jezelnici. Danes nosi uradni naziv Sv. Jurij pri Celju.

V neposredni bližini oblastenih gospodstev je časom postal Sv. Jurij važno tr-

gati, preostane še nujnost čim lepše udeležbe, da tudi ta skrajni apel na podporo javnosti ne bo naletel na gluha ušesa.

Visokošolke Vas pričakujejo.

Upravičeno pa čakajo predvsem odziva našega ženstva, ki je prvo med prvimi poklicano in dolžno dejansko in neposredno podpreti intelektualni naraščaj lastnega spola. In hje ga podpro s tako lahko kakor tu, ko majhen obolus številnih udeležencev res nekaj nanese? — Le polovica organiziranega ženstva naj si ta večer poišče prijetne zabave v krogu visokošolk — in te se bodo oddahnile od težkega bremena, ki ga nalaga skrb za revne tovarišice.

Akademija je torej študentkam nuj-

Narodno in prosvetno delo na Muti Živahno dramatsko gibanje — Obdarovanje siromašnih

Četudi ni bilo delovanje Ciril-Metodove podružnice na Muti v minulemu letu hrupno, moramo vendar ob zaključku letne bilance zabeležiti uspeh Veliko zaslug pri tem ima sedanji ravnatelj železarnice, g. M. Brenc, ki je morda najbolj uvidel potrebo po gojitvi kulturnega življenja v našem obmejnem kraju. S tem, da je dal podružnici brezplačno na razpolago dvorano ter k lični opremi tudi sam gmotno prispeval, si je brez dvoma pridobil med tukaj živčim slovenskim življenjem nepozabne zasluge.

V čast našim marljivim diletantom moramo priznati, da uporabljajo prav pridno oder pod sedanjim predstvom agilnega g. Kogelnika, zlasti pa naše poštvovalne predsednice gđe. M. Roikove, ki se ne strahuje truda ter žrtvuje večino svojega prostega časa kulturnim prireditvam. Tako so nas že večkrat presenetili s prav dobro uspešimi dramatskimi prireditvami. Med temi naj omenimo otvoritveno predstavo »Desetega brata«, dalje »Turške kumare«, »Veseli lahkoživeci«, »Divji loveci«, dobro uspešno tombolo, Silvestrovo ter še mnoge druge priredite, ki so v moralnem in gnotnem pogledu uspele v splošno zadovoljstvo. Dobri deli uspeha k temu je brez dvoma doprinele donaki orkester, ki je pod večjo taktirsko predsednika g. Kogelnika skrbel za čim boljše razpoloženje.

Trška publika ne poseča naših prireditev, kakor bi bilo želeli. Zato pa imamo hvalne obiskovalce iz okolice, kar je gotovo priznanje sposobnosti naših poštvovalnih igralcev, ki seznajajo obmejno prebivalstvo z deli slovenskega dramatskega slostva. — Tudi sokolska ideja dobiva pri nas vedno trdnjeje temelje. V kratkem bo pričela naša napredna mladina z orodno in redovno telovadbo. Če upoštevamo dejstvo, da živimo v obmejnem kraju, kjer zaradi dobrih 85% do 90% nemško govorečega prebivalstva za kulturno delovanje tla niso tako ugodna kakor drugod, moramo spričo sedanjih uspehov biti povsem zadovoljni.

Naša šola je priredila na rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije božičnico z obdaritvijo obleke, perila, obuvila in raznih šolskih potrebščin, revni šolski deci. Zbrala se je šolska mladina poleg nekaterih odraslih v šoli. Upravitelj šole g. Kogelnik je pozdravil navzoče, omenjajoč pri tem tudi dobrotnike, ki so z darili pripomogli k tako lepi dobrodelni proslavi. Z znatnimi prispevki je prispevala na pomoč CMD v Ljubljani, kr. banska uprava, razne ma-

NIBOL

Revmatične
bolečine

odstranimo z »Nibol« tabletami, ki so se obnesle tudi pri lažjasi in gihtu.

»Nibol« tablete se uporabljajo tudi kot dobro sredstvo

proti trganju udov
proti zobno- in glavobolu
pri hripi
pri boleznih prehlajenja

„NIBOL“

1 stekl. z 20 tablet Din 20.—
1 stekl. z 40 tablet Din 34.—
1 tuba »Nibol« masti Din 20.—

Nibol dobite v vseh lekarnah.

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana
S. M. 1781635.

nost, preostane še nujnost čim lepše udeležbe, da tudi ta skrajni apel na podporo javnosti ne bo naletel na gluha ušesa.

Visokošolke Vas pričakujejo.

Upravičeno pa čakajo predvsem odziva našega ženstva, ki je prvo med prvimi poklicano in dolžno dejansko in neposredno podpreti intelektualni naraščaj lastnega spola. In hje ga podpro s tako lahko kakor tu, ko majhen obolus številnih udeležencev res nekaj nanese? — Le polovica organiziranega ženstva naj si ta večer poišče prijetne zabave v krogu visokošolk — in te se bodo oddahnile od težkega bremena, ki ga nalaga skrb za revne tovarišice.

Akademija je torej študentkam nuj-

Janja Miklavčičeva

Gospa Janja Miklavčičeva, ena izmed najmlajših naših žena, je nedavno praznovala v prijaznem domu v Kranju 75. rojstni dan. Po rodu je Ljubljanka, hči gostilničarke, kateri je zvesto pomagala, ponoči pa se učila. Dvoletna je učiteljica in prosila za službo, čeprav bi jo bila mati rada obdržala doma. Podjetna Janja je prišla v Lipaljo ves v Kanalski dolini, kjer jo je toplo sprejel zavedni šolski upravitelj Josip Kovač z vsemi domačini. V teku

službe je zbirala krajevna imena Kanalske doline, postala jih je Slovenski Matic v Ljubljano, kjer že 30 let mirno počiva. Sestavila je Abecednik za utrakovniške šole na Koroskem. Zbirala je šoli odrasla dekleta, da jih je poučevala v ženskih ročnih delih.

Naposled je bila premeščena v Bohinjsko Bistrico. Preložila je znamenito Amicosovo knjigo »Srce«, ki je pred leti doživela drugo izdajo. Da bi bila bližje Ljubljani, je prišla v Št. Vid, kjer je ustanovila žensko podružnico CMD. Jeseni 1894, je prišla v Kranj na štiriizrednico. Po prevratu je postala šolska upraviteljica in se je potrudila, da je Kranj dobil 8-razrednico in da je bila ustanovljena meščanska šola. Njena ustanova je tudi Društvo učiteljev, ki se bori za enakopravnost v učiteljskem stanu; v društvu še zdaj vneto deluje. Ko je gospa Znidaršičeva ustanovljala Kolo JS, je bila gospa Janja prva poleg in je ostala na enem ali drugem vodilnem mestu. Naše južne kraje je že pogosto obiskala kot zastopnica ženskega pokreta Romala je lani na Oplenac, potem s svojo zvesto tovarišico Režiko Pihanovo na Kumanovsko polje, kamor je ponela zemljo z grobov slovenskih dobrovoljcev »Jutro« je o tej lepi misli podrobneje poročalo.

Kot vzorna prosvetna delavka in kot članica bivešega viškega šolskega sveta v Ljubljani je prejela gospa Janja tudi vidno priznanje: red Sv. Save. V čast ji je hvalčevost njenih bivših učenc in spoštovanje vseh, ki so kdaj z njo delovali. Mladostno čvrsta naj nam ostane že vrsto let!

Domače vesti

Slovo priljubljenega šolskega upravitelja. Iz Ponikve ob južni železnici nam poročajo: Te dni je odšel v zasluženi pokoj dolgoletni šolski upravitelj na Ponikvi g. Franc Bolč. Rodil se je v Istri, dovršil koprsko učiteljsko, nato pa je šel med narod, podkovnan, prevaren veskoki naklonjen poštemu človeku, ki mu je ob vsaki priliki rad priskočil na pomoč. Blaginja preprostega človeka mu je glavni smoter življenja. Pred 11 leti je prišel čez mejo. Rodovi iz njegovih razredov ga bodo ohranili v trajnem spominu. Svojem učencem je bil pravi oče, znal si je pridobiti simpatije otrok, upošteval je vse težkoče današnje mladine in je dalj dobro podlago za življenje. V njegovem razredu je vladalo pravo družinsko življenje, ki veže učitelja z učenci. Šolska mladina je zrla s polnim zaupanjem v svojega vzgojitelja. Poznal je do podrobnosti slovenskega kmeta in njegove težave, nastopal je proti vsakemu pošteno in odkrito. Je član Sokola in Društva kmečkih fantov in deklet, kjer je stal vedno z modrim nasvetom in pametno besedo ob strani. Ob zametanih družinskih zadevah je svetoval pametno in preudarno, kakor je znal samo on. Življenje mu je dalo klen značaj, dobrohotno dušo in še danes, ko bo imel kmalu že šest križev, smo se čutili po njegovih bodrilnih besedah močni, polni življenjske volje. Sokolsko društvo je privedlo njemu in družini pristočno odhodnico. Zavednega šolskega upravitelja bomo ohranili v trajnem spominu. V Mariboru naj uživa še mnogo srečnih let!

Proti trdi stolici in hemoroidom spremenjam s pritiskom krvi, močnim utripanjem srca, glavoboli, je naravna »Franz-Josefova« gredica že davno preskušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda deluje mlo in zanesljivo odpira, a poleg tega niti v zastarelih primerih ne odreče.

Ogi reg. št. br. 15. 483/35

Tenorist iz Jugoslavije poje v Egiptu. V Aleksandriji je nedavno gostoval tenorist Dušan Gjorgjevič, o katerem poročajo listi, da je žel v operi »André Chénier« izredno lep uspeh. Njegov glas je lahkoten in prijeten. Občinstvo mu je prirejalo takoj v prvem dejanju burne ovacije, da bi izsililo ponavljanje arije. Sijajen uspeh je imel nato še z arijo v III. dejanju. Naslednji večer je Dušan Gjorgjevič nastopil v »Traviati« in je bil še zmagovitejši. Občinstvo je bilo navdušeno od začetka do kraja. Dušan Gjorgjevič je po rodu iz Jugoslavije in je nekaj let studiral v Italiji.

DUB po izpuštevju telesa takoj in trajno odpravi **SANOPED**. Varuje obutev in perilo. Zahtevajte v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in sičnih trgovinah. Drogerija Jančigaj Ljubljana, Krekov trg.

Reg. min. nar. zdr. 31316

Tako nas poznajo. Stuttgartski radio je v soboto 15. t. m. imel od 20. do 21. zvešelo smučarsko uro. Med petjem in muziko sta tudi dva v dialogu obujala spomine na otroško dobo smučanja, omenjala sta najdaljši skok 5 m l. 1905, takoj nato pa zadnji najdaljši skok 101 m, ki je padel... auf der Baumstumpfschanze in Planica in der Čehoslovakaj (dobešedno!) Nepoznanje zemljepisja ali namerno potvarjanje resnice? Kdo bi uganil!

O karambolih v Poljanski dolini se je v zadnjem času pisalo v nekaterih listih in navedeno je bilo, da so bile nepravilne tudi z avtobusi podjetnika g. Poljanske iz Zirov. Vsa poročila pa so pretrana. Pri vsej prevadnosti se zdaj pri hudi poliedici pač lahko pripeti, da se vozila na klanec in ovinkih s težavo ogibajo drug drugemu, o kakih pravi nezdobi pa sploh ni govora pri omenjenem podjetju, ki je znano kot solidno, previdno pri vožnji ter vpludno in postrežljivo do potnikov.

Žrebanje državne razredne loterije

dne 13. in 14. januarja 1938

Din 1.000.— št.: 10.884, 10.888, 10.900, 15.774, 17.419, 24.861, 33.016, 53.041, 62.041, 62.045.

ZADRUŽNA HRANILNICA, LJUBLJANA,

Dalmatinova ulica 6

govsko in prometno središče in zato ga je nadvojvoda Friderik I. 1436. povzdignil v trg. Na občini se hranijo sedem privilegijev, v katerih so razni cesarji podarili občini pravico do sejmov. Šentjurski sejni so na Slovenskem štajerskem najbolj obiskani. Sedaj, ko so tudi sejni ki so se prej vršili pri Sv. Rozaliji in Sv. Primožu, prestopljeni v Sv. Jurij, jih je v letu nič manj kot dvajset. Priznanje trških pravic je pa bilo šele doseženo, ko je isti vladar leto pozneje (1437) podelil kraju nižje sodstvo.

Trško upravo so izprva vodili: trški sodnik, šest urisodnikov ali svetovalcev ter občinski pisar. Prvi dostojanstvenik in glava trga je bil župan ali sodnik. Trška sodnija je imela tudi kravno oblast. Vsi se so postavili nad sedanjo vilo dr. Muegelnickega, na mestu, kjer je pozneje stal križ. Stari ljudje so pripovedovali, kako je pri križu večkrat strahlo, najbolj baje takrat, kadar so na sosednjem sadovnjaku »na Plivic« zorela jabolka, ki so bila najbolj slastna v vsej okolici. Po ljudskem izročilu so v bližnji vasi, v Kladju, mučili pregrešnike tako da so jim v kladu stisnili noge. Za temne pregreške je stal na trgu pred cerkvijo sramotilnik, v katerega so vklebili grešnika ob nedeljah in praznikih, kadar je bilo na trgu največ ljudi. Večkrat so vklebili moškega in žensko, ki sta bila ovadena zavoljo pregrešne ljubezni.

V St. Jurju do leta 1490 ni bilo samostojne župnije ampak sam vikarijat ponkove nadžupnije. Šele cesar Friderik III. je ustanovil l. 1495 v St. Jurju samostojno župnijo. K njej so spadale do leta 1765. tudi sedanje župnije Slivnica pri Celju, Kalohje, del Sv. Ruperta in Dramelj. Šentjurska župnija je imela do l. 1850. pravico pobirati po šentjurski, slivniški

Kako flirtajo hčere bankirjev, o tem Mrzel ne piše, pravi kritik M. Z. v »Slovenskem narodcu« o knjigi »Bog v Trbovljah« (založba »Trbovlje«, Ljubljana, Gajeva 9 — kartoniran izvod 60.— vezan 70., bibliofilska izdaja, ki izide prihodnje dni, 150 din.). Od mladega so mu bili pred očmi in pri srcu revirji in človek — delavec, ki je usodno zapleten ne samo v gospodarsko, temveč tudi v duhovno dogajanje svoje zajednice. Mrzelovo umetniško oko je zagledalo dvome, obup in spremembo delavskega duha. Samo umetnik-filozof more priti do spoznanj v tem subtilnem svetu. Mrzel je tak filozof. Ni potrebno, da človek — delavec kopije ravno črne dijamante v Trbovljah, lahko robota tudi v pisarni, za katedrom, v laboratoriju ali za operacijsko mizo. Njegovo nasprotje ni človek — izobraženec, njegovo nasprotje je samo človek — parazit.

Zahvala. Brezposelni rudar Pavel Lus-trek iz Stare cerkve pri Kočevju nas je naprosil, da objavimo: »Jutro« je 8. t. m. objavilo članek »Trnjeva pot slovenskega rudarja«, v katerem je opisalo težavni položaj brezposelnega rudarja po prihodu iz Sibirijske. Plamenita srca so se odzvala in so mi poslala: Kolo jugoslov. sester v Kočevju 150 din. Melanija Sittig iz Radovljice 50 din Anka Novakova iz Ljubljane 50 din. neznan gospod iz Mozirja 50 din. Vsem darovalcem se v svojem in v imenu mojih ubogih otrok kar najtopleje zahvaljujem, enako topla zahvala »Jutru«, ki je s članom o moji težki usodi priključilo meni na pomoč zgoraj imenovane plemenite darovalce.

Močne potresne sunki so občutili v soboto med 20. in 21. uro v Dubrovniku in Boki. Sunki so bili močni, povzročili pa niso nobene škode. V Dubrovniku je potresni sunki povzročil precejšnjo paniko. Tam so namreč od rodu do rodu ohranjeni spomini na strašen potres v letu 1657.

Zalostne slike siromaštva se nudijo popotniku na našem Dolenjskem Krasu. Tako nam iz Škocjanske poročajo, da živi tam neki 78-letni starček s 40-letno hčerko v taki siromaščini, da jo je težko opisati. Možiček je bil lani operiran na črevesju in odlej stalno boleha. Letos ga je zadela še kap, da ne more govoriti in denarja mu je popolnoma ohromljena. Stalni prebiva v postelji in nima potrebe. Njegova 40-letna hčerka je namreč pohabljen sirota, nezmožna za delo in takisto vedno bolna. Oba prebivata v bajtici, kakor puščavnika, brez sredstev za življenje, navezana zgolj na dobra srca.

Pogreb, ženitev in porok v enem dnevu. V Lukacu pri Virovitici so imeli v hiši kmeta Sandnerja v enem dnevu pogreb, poroko in porok. Stari Sandner, ki je bil star že 80 let, je gospodaril skupaj s svojima vnukoma. Veselilo ga je, da je imel tudi že mlajši vnuk vse pripravljeno za svojo poroko. Pred dnevi je se govoril, kako zelo ga to veseli in kar prikaže vsak čas svojo zadnjo uro, naj se njegovi zaradi tega ne dajo moliti pri pripravah za poroko. Kar je starček slutil, se je tudi zgodilo. Ko je zapal za večno, je bilo v cerkvi za poroko že vse pripravljeno in tudi svati so bili že javljeni. V nedeljo dopoldne so etarica pokopali in ker je bila takrat zapovedana tudi poroka, so jo po želji starega očeta odložili le za nekaj ur. Komaj so se svati vrnili domov, je pa žena starejšega Sandnerjevega vnuka rodila sina.

Kilogram siru dinar in pol. Čeprav je treba za kilogram siru 2 in pol do 3 litre mleka in prodajajo mleko liter za dinar in pol, prodajajo kmetice iz oddaljenih krajev v Karlovcu na trgu siru po neverjetno nizki ceni. Kilogram dinar in pol. To je zaradi tega, ker doma v svojih vaseh mleka ne morejo prodati in ker lažje nosijo na trg v Karlovač sir kakor pa mleko. Sir izdelujejo na primitivnem načinu iz kuhanega skisanega mleka. Ker ga prodajo večje količine, so kmetice tudi s tako malim izkupitkom zadovoljne.

RIBE OLJE sveže v drogeriji IVAN KANC-Nebotičnik.

Srednješolci je ubil svojega tovariša. Na neki ulici sredi Beograda se je pozno zvečer petošolce Radovan Janjič, ki je spremal svoj sestro srednješolko, srečal s tremi drugimi srednješolci, ki jih čiti ni poznal. Baje je eden izmed trojice nekaj zaničljivega izrekel o njegovi sestri in Radovan se je z njim zapletel v prepir. Po kratkem prepiru se je Radovan zgubil na tla in zaklical: »Sestra ubij me!« Napadalec je s tovarišema pobegnil. Ko je policija šla po mestu iskala ubijalca, je prišel pozno ponoči v policijski urad starejši gospod, ki je pripeljal s seboj svojega sina, 17-letnega srednješolca. Povedal je uradniku, da je privalek Naum Naumović in da je njegov edini sin on ubijalec, katerega iščejo po mestu. Mladi ubijalec je izpovedal, da ni imel namena Radovana ubiti, a da je med preprirom v razburjenosti potegnil iz žepa nož, katerega je vedno nosil s seboj. Izjavil je, da ubijalec Radovana in njegove sestre sploh ni poznal. Ubijalec oče je strašno potrt in na policiji je uradnikom pripovedoval fantastično zgodbo, kako je njegov sin uročel ali obešen od nake žene, ki se je zarekla, da bo iztrebila vso Naumovičev rodbino. Ta žena se je staremu Naumoviću nekaj pred dolgi leti vsiljevala, a ker je bil maral, se strašno maščuje. Pravi so Naumovičevi živeli v Strugi in kar po vrsti je umrlo šest otrok. Oče je prepričan, da je to delo maščevanja in da bi rešil vsaj zadnjega otroka, je zapustil Strugo in se preselil v Beograd.

Dražba kožuškovine v Ljubljani bo nepreklicno v ponedeljek 24. t. m. Kdor se ni oddal kožuškovine, naj jo takoj pošlje na naslov: »Divja koža«, Ljubljana-Velesejem.

V Rim in Neapelj izbran spored za ceno 12 dnevo potovanje v zanimive kraje Italije pošlje »Druževet«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

Redni avtobusni promet Ljubljana-Kamnik-Gornji grad-Ljubno se zaradi ledene ceste do preklica ne more vršiti.

Objede obleke barva v različnih vrstah in plisiru tovarna JOS. REICH. 1.

Eno srce — ena RADENSKA.

Razprodane nedeljske predstave v največjem kinu Ljubljane dokazujejo, da je

Poročnik indijske brigade

res prvovrstna filmska umetnina. Opozarjamo občinstvo, da predvajanje filma ne bo podaljšano, zato si ga pravočasno ogledite.

KINO UNION, Telefon št. 22-21

Predstave ob 16, 19.15 in 21.15

Iz Ljubljane

u—Razpored bogoslužja za Bogojavljenje v pravoslavni cerkvi. Jutri, 18. t. m. na Kristov dan bo služba tožja Vasiljeva ob 8. ja ob 10., potem litija (spoved) okrog cerkve in posvetitve vode v cerkvi. Iste dne sode potem pa bo obred posvečanja vode. V sredo 19. t. m. za Bogojavljenje bo služba bož. ob 18.30 bo »bdenje sv. Jovana«. V četrtek 20. t. m. na dan sv. Jovana bo služba božja ob 10.

u—Pravoslavna cerkvena občina v Ljubljani pripravja tudi letos proslavo Sv. Save dne 27. januarja. Dijaška proslava bo dopoldne v prostorih Narodnega doma z običajnim slavnostnim spredom. Večerna proslava z izbranim spredom bo letos v prostorih »Kazine«. Kakor vsako leto, je bil pravkar izvoljen poseben damski odbor, ki bo poskrbel, da bo proslava čim lepša in čim učinkovitejša.

u—V dvorani evangelijske cerkvene občine bo v sredo 19. t. m. ob 20. predavanje o konferenci vseh cerkva sveta v Oxfordu leta 1937. Predaval to g. župnik dr. Gerhard May iz Celja, ki je bil udeleženec te konferenca. K predavanju vabljeni vsi, ki se za snov zanimajo.

u—Ljudska univerza. V sredo 19. t. m. bo predaval univ. prof. dr. Evgen Spektor-ski: Kaj je sociologija. Predavanje bo v mali dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu. Pričetek ob 20. Veloprost.

u—Pedagoško društvo priredi v ponedeljek 24. t. m. ob 18. v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi predavanje »Bogorajski poskusna šola in njen pomen«. Predaval bo g. Koblička Rudolf, pedagoški vodja ljubljanske poskusne šole. Vse, ki se zanimajo za poskusno in reformno šolstvo, vabimo. Vetoprost.

u—Društvo »Tabore« bo priredilo v četrtek 20. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice II. literarni večer primorskih pesnikov in pisateljev. Odločke iz svojih del bodo recitali gg: dr. Alojzij Gradnik, dr. Ivo Sorli, Pahor Jože, Cerkenik Angelo, Kocjančič Karlo, Sirok Albert, Kosmač Ciril in Brnčič Ivo. Imena edeljuočih bodo privabila prav gotovo številne primorske rojake in prijatelje.

u—J.N.A.K. »Edinstvo« ima danes svojo redno sejo ob 11. Vsi točno! Tajnica.

Kino MATICA
—Tel. 21-24—
Pesem za pesmijo tvori divni glasbeni prikaz
»BELI JORGOVAN«
DANES IN JUTRI NEPREKLICNO
ZADNJKRAT!
Predstave ob 16, 19. in 21.15 uri

u—Odpiranje in zapiranje trgovin. Po naredbi banske uprave z dne 15. t. m. VIII. No 116/1 velja v Ljubljani naslednji čas odpiranja in zapiranja trgovin: Od 7/2 do 12/2 in od 14/2 do 18/2. Trgovine z mesninim in kolonialnim blagom, trgovine z delikatesami in ostale trgovine z živili pa od 7. do 12/2 ter od 14. do 19/2 ure. Članstvo se opozarja na točno izvajanje navedenega delovnega časa. Združenje trgovcev.

Vsakovrstno pohištvo

in LESTVE Vam izdela po najnižjih cenah trdnika I. REPSE, Ljubljana, Igriška ul. 3.

u—Spored violinskega koncerta, ki ga bo izvajal dunajski virtuoz Karl v. Balz, bodo izpolnili same privlačne umetnine iz različnih časov in krajev. Italijanski zgodnji barok bo zapoveden v Veracinijski »Sonata« visoki nemški barok v Bachovi »Chaconne«, klasika v Mozartovem Koncertu, čaka pozna romanika v Sukovi »Burleski« in »Un poco trister«, nemška zgodnja romantika pa v Schubertovem »Rondeau«. Tedaj bozar in pisan spored za »vestranski užitek«!

u—Zahvalni večer društva ljubljanskih konservatoristov bo 12. februarja v dvorani Kazine. Prosimo ostala društva, da ne prireajo na ta dan večjih prireditev.

u—JNAK Edinstvo ima jutri 19. t. m. izredno važen članski sestanek. Ponovni vpis. Odbor.

nem pa tudi dokaz, da sva kupujoče občinstvo ločiti lepo in duhovito od smešnega in bazalnega. V tem pogledu se odlikuje zlasti trdnika Suttner na Aleksandrovi cesti, trgovina z radijskimi aparati. Za prapustno razpoloženje, ki se polagoma drami v našem mestu, je v svoji izloži improvizirala živo sliko plesne zabave z vrtilci in pari, da se ljudje z zanimanjem ustavljajo pred šipo in občudujejo duhovito zamišljeno, z okusom ponazorjeno sceno. Brz gobje kapnik ni plesa in godba, to je danes radio. Domislek spretnega aranžerja najbrž tudi v praktičnem pogledu ne bo ostal zaman.

Iz Celja

u—Združenje hmeljarskih organizacij. Po celjski »Novi Dobri« posnemamo: »Slovenski hmeljarji, ki ga urejuje središči kmetijski referent g. Janko Dolinar, prinaša pod gornjim naslovom poročilo, da sta se po sklepu svojih občnih zborov z novim letom združila Hmeljarsko društvo za Slovenijo in Hmeljarska zadruga v enotno hmeljarsko organizacijo na združeni podlagi. Savinjski hmeljarji, ki so imeli v pretekli hmeljski sezoni bridke izkušnje z najhujšimi hmeljarskimi preloži, se upravičeno vprašujejo, kaj je z usodo njihove stanovske organizacije Hmeljarskega društva za dravsko banovino, ki je skozi pol stoletja tako uspešno zastopala interese savinjskega hmeljarja. Znano je po vsej Savinjski dolini, da je Državni svet s svojo razsodbo zopet vzpostavil svet Hmeljarsko društvo, da pa upravnica oblasti kljub temu ne dopušča, da bi društvo zopet začelo delovati. Savinjski hmeljarji ne bodo nikdar dopustili, da se njihova stanovska organizacija na tak način izbrše iz življenja, ker se predobro zavedajo, kakšnega pomena je za naš hmelj in našo gospodarstvo Hmeljarsko društvo. Hmeljskih eksperimentov in naukov raznih preukov in strokovnjakov je Savinjska dolina že sita, pa si ni njih ne bo dala vzeti svoje stare in zaslužne stanovske hmeljarske organizacije.

KINO METROPOL

predvaja danes ob 16.15 in 20.30 uri film »PARIS«. — V glavni vlogi Harry Baur, Renee Saint-Cyr.

u—Delali bi radi. Celjska »Nova Dobro« objavlja: V dnevnikiš čitamo, da so se deputacije nezaposlenih delavcev v Ljubljani zgledale pri g. županu in pri g. banu. Objubljena jim je bila hitra pomoč. G. ban je nakazal mestni občini iz zavednih fondov takoj 20.000 din za prvo pomoč. Znano je, da je v Ljublj. in v vsem področju nekdanje ljubljanske oblasti za javna dela še dobro poskrbljeno, ako gledamo na prilike pri nas na štajerskem. Naši brezposelni, ki ne dobijo dela in zaslužka, ne morejo lahko do g. bana, da bi mu predložili obupne prošnje, ki vladajo pri nas po mestih in na našem revnem podeželju. Vsi pa vemo, da se iz območja naših industrij stekajo redno veliki zneski v banovinskih bednostnih fond, zato tudi upravičeno pričakujemo, da bo tudi Celje in celjsko okrožje deležno odgovarjajočih nakazil iz tega fonda banovine. Pri nas v Celju številno brezposelnih stalno raste. Potrebna je nujna pomoč v obliki javnih del. Zavoljo brezposelnosti se pri nas vedno bolj širi prostaletje od hiše do hiše, ki je zavzelo po mestu že tak obseg, da je skrajni čas, da poseže vmes oblast in napravi red. Dajte delavolnim dela, delomržeče pa pošinite na prisilno delo!

KINO UNION.

Danes ob 18.30 in 20.30 film »DOZIVILJAJ ENE NOČI«. V glavni vlogi CHARLES BOYER — nepoznan RUDOLF iz filma »MAYERLING« in Jean Arthur.

u—Umrla je v soboto v Lokrovcu pri Celju 60-letna posestnica Antonija Lednikova, v celjski bolnišnici pa je umrl 53-letni dnmirar Jože Lavčič iz Bukovčaka pri Celju.

u—V »spanju je padel v jaso. V Dobrini pri Zuzumu je padel v petek 51-letni dnmirar Josip Dobešek v spanju v hlevu tri metre globoko v jaso ter se hudo poškodoval po glavi in desnici.

čki punt. Nemiri so trajali od marca do avgusta, uspeha pa ni bilo. Pomladi 1572 je ponovno začelo vreti, a na žalost se je v nekaj dneh končala krvava založra hrvaško-slovenskega kmetstva. Kmetijski nemiri so se pa na Spodnjem štajerskem ponavljali; posebno hudo je zavrelo 1635. Povod je dal grof Marko Schrottenbach, graščak Ojstrice in Anderburga, s svojim trdim postopanjem. Tudi šentjurski kmetje so se tedaj spuntali. Župnik Stefan Magerl, še ovisel starček, je hotel v nedeljo pomiriti razgnete kmete s pridigo: »... dajte cesarju, kar je cesarjevo...« Razjarjeni kmetje so počakali župnika pri vratih, mu naložili težko bruno na hrbet in tak je moral potiti krvavi pot na šentjursko kalvarijo Botričnico, kjer so ga ubili. Nato so napadli grad Rifnik, ga oplenili in porušili.

Ti nemiri so izvirali večkrat iz nespo-rzumljenja, ker so kmetje mislili, da si je od dežele na novo razpisane davke iz-mislili graščak za svoj žep. Včas je dalo povod nastavljanje vojaštva. Velika ne-sreča je bila še v tem, da je na deželi manjkalo razumnih mož, ki bi bili ljud-stvo pametno vodili in poučili. Zato bi bili najbolj poklicani duhovniki, ki so se na žalost v mnogih primerih z ljudstvom le slabo sporazumeli. Na boljše župnije so navadno vrivali tujerodce, ki niso bili zmogni domačega jezika. Eden takih je bil tudi šentjurski mučenik Magerl.

Šentjurski graščak Gasper Andrej pl. Jakomini Holzapfel-Waasen je bil sicer slovenskega pokolenja, a njegov sin dr. Josip Anton Jakomini (1755—1830) se je že otušil in ni znal več slovenski. V Ri-mu je studiral na germanem kolegiju. Ko je dovršil študije leta 1779, je bil ime-novan za kaplana v St. Jurju. Dne 2. de-cembra 1781 je 26-letni mladenič postal dekan v Novi Cerkvi, kjer je vztrajal 49

let in kakor se vidi, mu neznanje sloven-skega jezika ni delalo težave.

Kar se tiče obrti se je v St. Jurju naj-bolj razvijalo strojarstvo in kamnoseštvo. Na glas so bili tudi lončarji, kovarji in kolarji, ki so imeli mnogo odjemalcev celo v Zilji na Koroskem. V bližnjem Šibeniku so klesali mlinске kamne, v Vrhnem pa so kamnoseki izvrševali stopnice, podboje in slično. S svojimi izdelki so krili potre-be celjskega mesta in vse okolice. V Zia-tečenem so za Marije Terezije kopali zla-to rudo, zaradi silnega pritiska vode so pa morali iskanje opustiti.

Železnica je stekla tod mimo leta 1846, na binkoštni praznik (2. junija) je švig-nil prvi vlak. Mimo St. Jurja sta vozila v vsaki smeri samo dva mešana vlaka in sicer proti Celju ob 12.15 minut in 19.45, v smeri proti Mariboru ob 4. in 11.30. Voz-ne cene so znašale do Celja za I. razred 23, II. razred 14, za III. razred pa 10 kraj-carjev. Proga je bila enotirna in v St. Jur-ju so položili samo stranski tir za križan-je vlakov. Za lokalni promet je moralo zadostovati majhno pritično poslopje brez čakalnice, tudi skladišča takrat ni bilo. Za-radi vedno večjega prometa so leta 1865. postajo razširili. Pri zidanju postajnega poslopja l. 1866. so porabili večinaoma sta-ro gradivo, ki so ga navozili od drugod. Čakalnica v tej postaji ni in ob slabem vremenu najdemo potniki zavetišče v veči, tlakovani s cementom. Leta 1848. so ob-železnici od Gradca do Celja napeljali dve brzojavni žici. Šentjurska postaja je ta-krat dobila Balnov brzojavni aparat s zvoni. Po letu 1862. je južna železnica vpeljala Morsejeve aparate. Do l. 1851. v St. Jurju ni bilo pošte. To leto so jo otv-rili tudi v St. Jurju in jo kakor po sosed-njih postajah združili z železniško službo.

Ivan Malgaj.

Iz Maribora

a—Šupančičeva jubilejna predstava »Veronike Deseniške« bo v četrtek 20. t. m. Ker je pred predstavo spominski nagovor g. Reharja, se naproša občinstvo, da pride v gledališče še pred 20. uro.

a—Mariborski čebelarji, organizirani v podružnici Slovenskega čebelarstva društva v Ljubljani, so imeli v nedeljo dopoldne v Narodnem domu svoj redni letni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil društveni podpredsednik gim. ravnatelj Mastnak, ki je obenem podal izbrano poročilo o društvenem delu in se spomnil tudi zaslužnega pokojnega predsednika Lukmana. Poročala sta zatem tajnik Djura in blagajnik A. Živko. Društvena imovina izkazuje 12.000 dinarjev vrednosti in je priradilo društvo uspešno potovalno predavanje pri vzorcu urejenih čebelnjakih g. Toneta Crepinka v Razvanju. Pri volitvah so bili izvoljeni: Oton Crepinko predsednik, Franjo Luknar podpredsednik, Josip Živko tajnik, Alojzij Živko blagajnik. Od-

Specialist za očesne bolezni

med. univ.

DR. IVAN KOKLIČ

zopet redno ordinira od 9.—11. in od 3.—5. Maribor, Čiril-Metodova ul. 12 (nasproti parku)

Gospodarstvo

Dva nova centralna fonda

Ustanavljanje centralnih fondov bi onemogočilo finančno decentralizacijo

Kakor se zdi, bomo že s novim proračunskim letom dobili dva centralna fonda za vsa država. In sicer centralni fond za elektrifikacijo. O centralnem fondu se je že v lanskem letu mnogo razpravljalo. Kritika zakonskega načrta o centralnem fondu je ugovarjala predvsem centralističnemu ustroju tega fonda, ki bi imel za posledico, da se znatna predvidena sredstva fonda ne bi uporabljala tam, odkoder bi se stekala in kjer bi višina dohodkov sama kazala na večjo potrebo za vzdrževanje cest in za investicije, temveč bi se sredstva fonda uporabljala na glade na to, koliko prispevajo v fond posamezna področja. Težje zakonskega načrta je predvideval v centralnem centralnem fondu, medtem ko bi imeli banovinski fond docela podrejen vlogi. Borba za ta zakonski načrt gre že več nego leto dni. Stevilni sestanki in razne ankete so pokazale odpor proti centralističnemu ustroju centralnega fonda. Razni predlogi, ki so bili izneseni za spremembo tega zakonskega načrta, gredo v splošnem za tem, da bi se dohodki, ki se stekajo neposredno iz centralnega prometa, stekali v banovinske centralne fonde, splošni dohodki pa naj bi se stekali v državni centralni fond, ki naj bi bil predvsem nekaj izrednih centralnih fondov, ki bi pomagali financirati predvsem centralna dela v gospodarsko šibkejših pokrajinah.

Sedaj poroča »Jugoslovanski kurir«, da je minister za gradbeništvo g. Dobrovič Stošević postal ministrskemu svetu načrt zakona o centralnem fondu, ki naj bi stopil v veljavo najkasneje 1. aprila t. l. In sicer zaradi tega, da bi ministrstvo za gradbeništvo lahko na podlagi tega centralnega fonda sklenilo večje posojilo za nadaljevanje centralnih del, potem ko bo izbrano 1 milijardo posojilo za javna dela. Tu pride v prvi vrsti v poštev gradnja cest iz Beograda v Zagreb, kar bo stalo okrog pol milijarde din.

Nadalje je gradbeno ministrstvo stavilo finančnemu ministrstvu predlog, po katerem naj bi se finančno ministrstvo v zvezi z načrtom zakona o elektrifikaciji odklopi dohodkom od trošarine na elektrifikacijo v korist ustanovitve fonda za elektrifikacijo naše države. Finančni minister je predlog vzel v proučevanje in bo po informacijah »Jugoslovanskega kurirja« še v teku tega tedna dal svoj odgovor.

Ustanovitev fonda za elektrifikacijo naše države je vprašanje, ki prav tako v znatni meri tangira pravico banovine, kjer je elektrifikacija razmeroma najbolj napredovala, pa ima na drugi strani prav zaradi tega znatne potrebe za razširjenju elektrifikacijskega omrežja. Državna trošarina na električni tok spada med one javne davke, od katerih plača Slovenija razmeroma največji delež. Ta trošarina v precejšnji meri celo ovira razvoj elektrifikacije in zato se od nekadašnjih glasov, da bi bilo treba to davno davčno odpraviti. Z ustanovitvijo fonda za elektrifikacijo naše države, kamor naj bi se v bodoče stekali dohodki od trošarine na električni tok, bi ta neprimeren davčni oblik, ki je bila uvedena v času gospodarske krize, postala trajna davčna. Kakor pri drugih centralnih fondih, bi značali tudi v primeru fonda za elektrifi-

borniki Slavko Onič, ravnatelj Mastnak, Djura, Josip Peklar in Stefan Gradnik.

a—Mariborski preiskovalni sodnik zaslusuje v Beogradu. Znan nevarni vmiolatec Vladimir Novak, ki je, kakor znano, izvršil drzni vlom v stanovanje g. Aleksandra Watzeka na Aleksandrovi cesti 17 v Mariboru, je sedaj ob zaslišanju pred tujakšnim preiskovalnim sodnikom izpovedal, da je drugo polovico ukradenih zlatnikov in zlatih predmetov, ki jih še niso našli in o katerih je prvotno zatrjeval, da mu jih je nekdo ukradel med vožnjo iz Maribora v Zagreb, zakopal nekeje v bližini Beograda, oziroma da jih je tamkaj zastavil pri nekaterih osebah. Izpovedbe bodo, če se izkažejo kot resnične, povsem razlajale veliko tatvino in je sedaj preiskovalni sodnik dr. Rebula skupno z zapisnikarjem Podlesnikom odpotoval na Watzekove stroške v Beograd, kamor so spravili tudi Novaka, ki naj sedaj pokaže kraj, kamor je zakopal drugi del zlatega zaklada.

a—Brivci. Dne 1. februarja bo v vojašnici kralja Petra prva licitacija za oddajo brivnice. Vsi pogoji so razvidni v pisarni poveljnika 4. dijaškega bataljona.

naraščajočim čevkovnim prometom gibal tako:

	čevkovni promet v milijardah Din	čisti dobiček v milij. Din
1931	63.2	24.0
1932	56.8	27.4
1933	61.0	51.4
1934	62.4	53.2
1935	65.8	56.9
1936	71.8	59.2
1937	85.5	61.5

Po zakonu o poštno-hranilnem, čevkovnem in virmanskem prometu bo odpadlo od tega znatnega čistega dobička 30% (18.5 milijona Din) za povečanje rezervnega fonda Poštne hranilnice, okrog 2.4 milijona Din na nagrade nadzorstvenemu svetu, osebu ter Udruženju poštinih uslužbencev, država pa bo dobila nekaj nad 40 milijonov kot proračunski dohodek. Ker Poštna hranilnica ni bila ustanovljena zaradi tega, da bi država blagajna imela od nje čim več dohodkov, temveč zaradi tega, da služi gospodarskim potrebam denarnega prometa, zato bi bil skrajšen čas, da Poštna hranilnica vendar zniža pretirano visoke pristojbine za čevkovni promet, ki nikakor niso utemeljene, zlasti ker čevkovni vlog že dolgo vrsto let prav nič ne obrestuje. Ogromni dobiček za lansko leto nam daje znova povod, da iznesemo to zahtevo, ker ne more biti poštno čevkovni promet predmet finančne eksploatacije.

Končano zasedanje italijansko-jugoslovenskega gospodarskega odbora

Včeraj ob 11 so v zunanjem ministrstvu v Beogradu podpisali protokol o drugem zasedanju italijansko-jugoslovenskega stalnega gospodarskega odbora, ki je trajalo od 12 do 17. t. m. Namen zasedanja je bil, določiti osnove za medsebojno trgovsko izmenjavo in gospodarsko sodelovanje v prihodnjih 6 mesecih. Pri podpisu je bil z italijansko stranjo navzoč senator in glavni ravnatelj za gospodarska vprašanja v italijanskem zunanjem ministrstvu Amadeo Gianini kot predsednik italijanske delegacije z vsemi člani delegacije, z jugoslovansko stranjo pa pomočnik zunanjega ministrstva Milivoje Pilja kot predsednik naše delegacije z vsemi člani.

O delu odbora je bil izdan naslednji uradni komunikat: Stalni mešani italijansko-jugoslovanski gospodarski odbor je danes končal svoje delo. Poslanik in senator Amadeo Gianini in pomočnik zunanjega ministrstva Milivoje Pilja sta ob 11. v zunanjem ministrstvu podpisala za Italijo oziroma za Jugoslavijo zapisnik o delu odbora med sedanjim zasedanjem. S sklenjenim dogovorom je določen obseg medsebojne izmenjave med obema državama v letošnjem letu in sicer na podlagi kontingentov, ki jih navaja zapisnik, podpisan v Rimu 8. julija 1937. Nove določbe skušajo olajšati in po-

Navodila Narodne banke glede kliringa z Italijo

V zvezi z uveljavljenjem novega kliringškega sporazuma z Italijo, ki se je pričel izvajati 12. t. m., je Narodna banka izdala daljša navodila, ki pravijo med drugim naslednje:

Kliringški zbiralni račun v Beogradu se odslej vodi v italijanskih lirah, v Rimu pa v dinarjih. Pretvarjanje italijanskih lir v dinarje in obratno se vrši po tečajih, ki jih sporazumno odredita Narodna banka in Nacionalni institut za izmenjavo v inozemstvu v Rimu. Terjatve v drugih valutah pa se preračunajo v lire, odnosno v dinarje v Jugoslaviji po dnevnem tečaju beograjske borze, v Italiji pa po dnevnem tečaju rimske borze.

Vplačila v Jugoslaviji na zbiralni račun se vrše v dinarjih, ki se preračunajo v lire, in sicer za italijansko blago, uvoženo v našo državo po 1. oktobru leta 1935. (plačilo za tranzitno blago se ne more izvršiti na ta način); za vsa predplačila za kupljeno italijansko blago po predhodnem odobrenju Narodne banke; za plačilo obresti, dividend in drugih dohodkov italijanskega kapitala v Jugoslaviji za zneske, ki jih dolgujejo fizične in pravne osebe od 1. oktobra 1936 naprej; za povračilo stroškov, ki jih dolgujejo jugoslovanski uvozniki in izvozniki komisijonarjem in predstavnikom v Italiji, ki se nanašajo na promet tranzitnega blaga od 30. septembra 1936 dalje (pomorske in železniške vozne se ne morejo plačati na ta način); za zavarovalne in pozavarovalne premije,

TIP 100
5 ELEKTRONSKI SPREJEMNIK
DIN 2.750.—

RADIO R. Z. O. Z.
Ljubljana, Miklošičeva c. 6
"RADIOVAL"
Ljubljana, Dalmatinova 13

ki jih dolgujejo fizične in pravne osebe; za povračilo in povračilo stroškov, ki jih dolgujejo jugoslovanske cementne tvornice svojim prodajnim organizacijam v Italiji, za stroške jugoslovanskih dijakov, ki studirajo v Italiji, kakor tudi za stroške Jugoslovenov, ki se zdravijo v Italiji.

Vplačila v Italiji se preračunajo v dinarje in se porabijo za plačilo uvoženega jugoslovanskega blaga po 1. oktobru 1936, kakor tudi za transfer zneskov, ki se bodo vplačili pri Nacionalnem institutu v Rimu od 12. t. m. naprej za jugoslovansko blago, ki je bilo uvoženo v Italijo pred 1. oktobrom 1936. Dolžniki se opozarjajo svojih obveznosti šele tedaj, kadar upnik prejme znesek svoje terjatve. Eventuelna naknadna vplačila se bodo vršila prav tako preko zbiralnih računov. Plaćevanje dolžnih zneskov za italijansko blago, ki je bilo uvoženo že pred 1. oktobrom 1936, se vrši na dosedaj način.

Sanacija šipada

V »Službenih novinah« od 15. t. m. sta objavljena dve uredbi o sanaciji in reorganizaciji Šumsko industrijske delniške družbe Dobričin-Drvor d.d. (»Šipad«). To največje lesno industrijsko podjetje v naši državi je že pred vojno prešlo v last bosensko hercegovinske vlade (prej se je firma glasila Bosanska šumska industrija d.d. Oto Steinbeie) po zedjenju pa so vse delnice prešle v last naše države. V portfelju Šipada pa so vse delnice lesne industrije »Durmitor« d.d. poleg delnic Tvornice celuloze, od katerih je imel Šipad prej 48%, ostalih 52% delnic pa je lani naša država odkupila od dotodanjih švicaških delničarjev. Vsa tri podjetja »Šipad«, »Durmitor« in »Drvar« so torej državna podjetja, ki bodo sedaj s fuzijo pretvorjena v eno samo podjetje. Šipadu pa se bodo priključila kot sestavni deli podjetja še obrati bivše »Krivajec« d.d. Te obrate je Šipad kupil v konkurznem postopanju »Krivajec«. Tako bo nastalo po dosedajšnjo firmo »Šipad« eno največjih podjetij lesne stroke v Evropi.

Prva uredba pooblašča finančnega ministra, da za brene obratnega kapitala glavne državne blagajne stavi ministru za šume in rudnike na razpolago 19.6 milijona din. Ta vsota se porabi za likvidacijo izgube, ki jo je imel Šipad zaradi vzdrževanja prometa na družbani železnici progi Jajce—Ministe do konca leta 1935 (po bilanci Šipada znaša izguba pri vzdrževanju te proge na leto okrog 1.3 milijona din). Znesek 19.6 milijona din se po uredbi obračuna tako, da se v enaki višini zmanjšajo terjatve direktcije šum v Banjaluki in ministrstva za šume in rudnike za dolžno šumsko tako do konca leta 1935. Izgube Šipada zaradi vzdrževanja prometa na tej progi po 1. januarju 1936 in v bodoče, ki bodo računsko in strokovno ugotovljene, se bodo vsako leto odpisale na isti način s prekinjenjem na račun dolžne šumske takse za dolžno leto.

Druga uredba o sanaciji Šipada pooblašča ministra za šume in rudnike, da odkupi od nove emisije delnic Šipada 30.000 delnic po 1000 din v skupni nominalni vrednosti 30 milijonov din. Tudi izplačilo teh delnic se izvrši s obračunom na brene dolžne gozdne takse iz ostalih pristojbin in obresti, ki jih dolguje Šipad za čas do konca 1. 1935 šumski direktorji v Banjaluki, odnosno na brene glavne državne blagajne v korist obratne aktivne uprave državnih šum.

Šipad je v bilanci za leto 1936 izkazal izgubo v višini 1.4 milijona din; skupaj z izgubo v prejšnjih letih pa znaša celotna izguba nekaj nad 15 milijonov din pri glavnici v višini 20 milijonov din. Dolgovi družbe so se zadnja leta znatno dvignili in so znašali v letu 1935 56 milijonov, naslednje leto so narasli na 88 milijonov, leta 1936 pa na 108 milijonov. To povečanje družinskih dolgov je deloma v zvezi z novimi investicijami, deloma s naraslimi obveznostmi za gozdne takse. S transakcijami na podlagi gorajših dveh uredb se bodo dolgovi podjetja zmanjšali za skoro 50 milijonov din. Z zneskom 19.6 milijona din, ki ga Šipad dobi kot povračilo izgube pri vzdrževanju prometa na progi Jajce—Ministe do konca leta 1935 in se bo po obračunanju izgube pri tej železnici v letih 1936 in 1937 povečal še za nadaljnjih 2.6 milijona din, bo moč odpisati vso v prejšnjih letih nastalo bilancirano izgubo (15 milijonov) in bo ostalo še preko 6 milijonov din za druge odpise ali za okrepitev rezerv.

Z emisijo novih delnic v višini 30 milijonov din (v zvezi z odpisom gozdne takse v istem znesku) se bo glavnica družbe dvignila na 50 milijonov. V zvezi s priključitvijo »Durmitorja« in Tvornice celuloze v Drvarju pa se bo, kakor je nedavno izjavil minister za šume in rudnike glavniška družba še nadalje povečala na 65 milijonov.

Borze

17. januarja

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingski trgovci v privatnem kliringu po 8.590,50, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu so se avstrijski šilingski trgovci po 8.58 (v Beogradu po 8.58), v angleških funtih po 238 in v grških bonih po 29.25. Nemški kliringški čeki stanejo v Ljubljani: Beogradu in Zagrebu 14.00, za konca februarja na v Zagrebu 14.01 in za 15. marec 14.0450.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je bila tendenca v skladu z beograjskim tržiščem nadalje čvrsta. Vojna škoda se je nadalje okrepila iz je notrala 433 do 435 (v Beogradu je bil promet 434 — 435). Zaključek pa je bil zabeležen v 7% Blairtovem posojilu po 86.50 — 87.

EFEKTI

Ljubljana. Amsterdam 2402.66 — 2417.26, Berlin 1736.27 — 1750.15, Bruselj 729.45 — 734.51, Curih 996.45 — 1003.52, London 215.31 — 217.37, New York 4283.50 — 4319.82, Pariz 143.52 — 144.96, Praga 151.43 — 152.54, Trst 226.24 — 229.33, Curih. Beograd 10. Pariz 14.20, London 21.6325, New York 433.125, Bruselj 73.2270, Milaz 22.78, Amsterdam 241.10, Berlin 174.3250, Dunaj 80.85, Stockholm 111.50, Oslo 108.70, København 96.58, Praga 15.20.

DEVIZE

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 433 — 435, 4% agrarne 55.50 — 56.50, 4% severne agrarne 55 — 57, 6% begluške 80 den., 6% dalm agrarne 79 den., 7% etatiliz. 90 den., 7% invest. 98 den., 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 95 den.; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 216 do

220. Trtovaljska 205 den., Narodna šumska 25 bl., Sećerana Osijek 160 den., Dubrovaška 405 den., Oceania 620 den.

Beograd. Vojna škoda 434 — 435 (434.50), 4% agrarne 55.50 den., 4% severne agrarne 56 den., 6% begluške 82 den (82), 6% dalm. agrarne 81 — 81.50 (81), 7% etatiliz. 98 den. (92), 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 86.75 — 87.50, 8% Blair 94 — 96 (94.50), Narodna banka 7725 den (7785).

ZITO

+ Chicago, 17. januarja. Začetni tačaji: pšenica: za maj 97.50, za julij 91.875, korn: za maj 60.625.

Pravilno gnojenje — pogoj za dobro setev in obilno žetev

Rastline so živa bitja in rabijo hrano. Rastlinska hrana pa so: zemlja, zrak in voda. Iz zraka vsrkava rastlina ogljikov dioksid in kisik in iz zemlje dušik, fosfor, kalij, kalcij, apno, železo, magnezij, mangan, jod, kremen itd. Iz vseh teh hranljivih snovi izdelava rastlina s pomočjo solnčnih žarkov in toplote sadeže, ki služijo ljudem in živalim za hrano ter druge potrebe, kakor obloko in drugo.

Od navedenih hranljivih snovi, ki jih črpa rastlina s svojimi koreninami iz zemlje, je dušik, prvemstvene važnosti. V zemlji ga je razmeroma malo. V zraku ga je sicer 4%; vendar ga večji del rastlin, izvzemši stročnice (detelje, lucerna, fizioz. itd.), ne more izkoristiti iz zraka, temveč samo iz gnojov izr. humusa, ki je v zemlji. Dušik je bistvena sestavina beljakovin, ki so za hrano ljudi in živali neobhodno potrebne. Brez dušika ni rasti in ne beljakovin!

V zemlji se nahajajo hranilne snovi, ki so za rast potrebne, ponekod v večji, drugje v manjši količini. Rastline razkrajajo zemljo in kamenje s svojimi koreninami, iz katerih izločajo razne kisline. V kamenju so vse rudninske snovi, ki jih rastline potrebujejo, samo dušika ni v kamenju. Dušik se nahaja samo v prstenini ozir. v hlevskem gnoju, s katerim gnojimo zemljo in jo na ta način založimo z dušikom. Če pa ni dovolj hlevskega gnoj, moramo uporabiti umetni gnoj. Lahko in izbrano zemljo pa moramo gnojiti tudi z apnom, fosforom, kalijem in kalcijem tako, ker z vsakoletno žetvijo odpeljemo z njive, travnika, vinograda ozir. sadonosnika, v obliki sadežev, večje količine mineralnih snovi.

Ce želi kmetovalec obravnati svojo zemljo rodovitno, ji mora vrniti v obliki gnojno ono moč, ki jo je pridelal odvzel. To so vsa glavna hranila: dušik, fosfor, kalij in apno. Zato ne smemo zemljo gnojiti samo z enostranskim umetnim gnojem, ki vsebuje samo eno hrano, temveč moramo gnojiti s »popolnim gnojlom«, ki vsebuje vsa štiri hranila: dušik, fosfor, kalij, kalcij in apno. Takšno gnojilo je nitrofoskal!

Za pomladansko gnojenje pride v poštev: Za ozmine, na težjih tleh, ki so slaba, nitrofoskal, kot naglavno gnojenje, 100 kg na k. jutro.

Za ozmine na lažjih tleh, ki so slaba nitrofoskal - III, 100 kg na k. jutro.

Za jarine, na lažjih tleh, nitrofoskal - III na surovo brazdo, 150 kg na k. jutro.

Za krompir pred saditvijo, nitrofoskal-II na surovo brazdo, 250 kg na k. jutro.

Za oves, obenem proti plevlu, apneni dušik, 4-5. teden po setvi, 100 kg na k. jutro.

Za vinograd, zakopati pri prvi kopl, nitrofoskal - I, 250-400 kg na k. jutro.

Za sadno drevje, zakopati v kolobar ali v brazde, nitrofoskal - I, 5-8 kg po debelu.

Za lan, na surovo brazdo, pred setvijo, nitrofoskal - II, 150-200 kg na k. jutro.

Za proso, na surovo brazdo, pred setvijo, nitrofoskal - III, 100-150 kg na k. jutro.

Za travnike, preden ruša zazeleži, nitrofoskal - I, 150 kg na k. jutro, ozir. apneni dušik (proti mahu itd.), če gnojimo še s fosfatno žlindro.

Gnojenje z navedenimi gnojili prinaša poljedelcu dobro in obilno žetev, zadovoljstvo in veselje v hišo ter gnojna sredstva, s katerimi lahko krije razne kulturne potrebe in šolanje svojih otrok. Ti ozir. zahtevajo od našega kmetovalca, da se po primerni naprednega in vnosnega načina kmetovanja s pomočjo umetnih gnojil, ki donosajo novi vir dohodkov vsem onim, ki jih razumno in pravilno uporabljajo. Vsem, ki se zanimajo za vprašanja uporabe umetnih gnojil, daje Tvornica za dušik v Rušah brezplačna strokovna navodila.

RADIO

Sreda 19. januarja

Ljubljana 12: Glasbene slike (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Havaški napovedi (plošče). — 14.20: Vreme, borza. — 18: Mladinska ura: Glasbeno oblikoslovje: »Rondoe« (dr. Anton Dolinar). — 18.40: Načrtno gospodarstvo sodobne Nemčije (inž. Rado Kreger). — 19: Napovedi in poročila. — 19.30: Nac. ura: Teoretični in praktični pomen jugoslov. drame. — 19.50: Uvod v pomen. — 20: Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani. V odmorih — Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar) ter napovedi in poročila.

Beograd 16.45: Narodna glasba in plošče. — 20: Klavirski koncert. — 20.30: Humor. — 21.30: Orkestralni koncert. — Zagreb 17.15: Klavirske skladbe. — 20: Prenos opere iz Ljubljane. — Praga 19.25: Orkestralni in zborovski koncert. — 19.55: Uverture Verdijevih oper. — 20.50: Skladbe Prokofjeva. — 22.35: Laska in plesna muzika s plošč. — Varšava 19.20: Otroške pesmi. — 20: Laska glasba. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 21.45: Recitacije. — 22: Orkestralni koncert. — Dunaj 12: Laska godba orkestra. — 16.05: Plošče. — 17.20: Sodobni avstrijski skladatelji. — 19.25: Prenos Puccinijevih oper »Dekle z zapadot«. — 22.20: Plesni orkester. — 23: Nadaljevanje plesa. — Berlin 19.10: Laska glasba. — 20: Koncert orkestra, zbora in solistov. — 22.30: Zabeležen spored. — München 19.10: Vojaki večer. — 21: Prenos Bizetove opere »Carmen« iz milanske Scale. — Stuttgart 19.45: Laska glasba. — 30: Spored po željah.

Dobra dela gospe Dolničarjeve

Ljubljana, 17. januarja

Ob izredno številni udeležbi pogrebeve iz Ljubljane, Trbovlj in od Device Marije v Polju so sredi večerašnjega popoldneva pri Sv. Križu zagrebli zemске ostanke g. Ivane Dolničarjeve, matere uglednega kavarnarja, solastnika »Emone«, in bivše restavratke v Trbovljah. Med vnanjimi udeleženci pogreba so bili najbolj častno zastopani Trbovljčani, ki so v letih pred svetovno vojno, posebno pa še za časa verilirih krvave vihr, ko sta v rudarskih revirjih gospodovala beda in glad, spoznali v pokojni gospe izredno blago, dobrotno ženo, h kateri se nihče nikoli v stiski ni zamenjalek prosit pomoči. Z nje je prišlo delavski pevsko društvo »Zarja«, da je zapelo poslednje žalostinke, in sokolska godba, da je vso pot svrta žalne koračnice. Pogreb je po vsem svojem iskrenem preprostem veličastju zgornovo izpričal, kako si je gospa Ivana Dolničarjeva za svojega življenja osvojila srca vseh ljudi.

Pred dobrih 71 leti se je rodila pri Devici Mariji v Polju, kjer je bil njen oče, znani delavec na glasbenem in prosvetnem polju, Blaž Kuhar, nadučitelj. Njen brat je trbovljski učitelj Tone Kuhar, ki je pred dnevi praznoval 60. letnico. Že iz mlada sta se spoznala in vzljubila z njenim pomejšim soprogom, zdaj je tudi 12 let pokojnim restavratierem Francem Dolničarjem. Njega so po opravljeni vojaški službi zanesla pota v Trbovlje, kjer je postal

uradnik TPD. Tja je prišla za njim njegova življenjska družica. Zaradi žive, odločne narodne zavesti, ki je nikoli ni tajil, pa je že od kraja kazalo, da pri podjetju, v katerega vodstvu sta imela vsa besedo nemški kapital, ne bo mogel napraviti kariere. Pod ravnateljem Terpotitzem je prišlo do odločilnega preloma. Tedaj so v Zagorju pokopavali sokolskega starosta, znanega narodnega delavca Medveda, in ker se je pogreb obetel razviti v manifestacijo nacionalne misli, je Terpotitz prepovedal svojim namestencem udeležbo. Dolničar se takšnem samovoljnemu poseganju v človeške pravice ni maral ukloniti in po tistem mu ni bilo več obstanka v Trbovljah. Tedaj se mu je ponudila prilika, da prevzame vodstvo rudniške restavracije v Vrdniku v Slavoniji. Izbrala mu je bila toliko lažja, ker je bila njegova soproga že takrat odlična kuharica, saj se je v tej umetnosti že v dekliških letih dobro izveščala v raznih hotelih iz Vrdnika sta prišla za nekaj časa privrkat v Trbovlje, kjer sta prevzela gostilno na tedanjem Polakovem posvetu. Odtod sta se preselila v Trst, kjer sta bila prva lastnika hotela Balkana.

Toda kakor se je zgodilo že tolikim, ki so enkrat zašli v Trbovlje — poglajala sta korenine v črnem revirju. Vrnila sta se vnovič v naš rudarski center in tokrat sta za celih 18 let gospodarila v rudniški restavraciji iz te dobe so Trbovljčani ohranili pokojno gospo Ivano v najčistejšem spominu. Dobra, kakor je bila, je zlasti v letih svetovne vojne pogostokrat trgala sebi in svoji družini od ust, da je lahko pomagala najboljše. Ko je bilo mleko

najbolj redka, najbolj iskana dragotina, ga je dobra gospa pogostokrat v lastni hiši skrivala po kotih in med sodi v kleti, da ga je prihranila za lačne dojenčke rudarskih mater. In kakor je bila sama plodna — v srečnem zakonu je rodila 13 otrok, od katerih jih še danes 9 živi — je z vso materinsko dušo ljubila tudi otroke svojih daljnih siromašnih sosed po kolonijah. Bila jim je za krstno in za birmansko botro, a ko so se dekleta možila, jim je skrbela za bala. In njena hiša je bila zmerom hiša vseh, kar je bilo tedaj v Trbovljah narodno zavednih ljudi. A kakor je bila zmerom dobra malim in siromašnim, so jo zmerom visoko spoštovali veliki. Kuhinja v restavraciji, ki je bila v njenih rokah, je bila zmerom odlična in upravni svetniki TPD, ki od časa do časa prihajajo v Trbovlje po svojih opravkih, so že dolgo po njenem odhodu zatrjevali, da se v rudniški restavraciji nikoli ni tako dobro jedlo, kakor za njenih dni.

Po prevratu sta s soprogom odšla v Pragerko in v Maribor, kjer sta nekaj let skupno vodila kolodvorske restavracije. Ko je leta 1925, ob moževi smrti ostala sama, je bilo pri hiši še sedem nepreskrbljenih otrok, ki jih je s skrbnim, trdim delom spravila na noge in do kruha. A čeprav je imela čez glavo lastnih skrbi, je zmerom našla dovolj truda in dobrote, da se je pri njeni mizi hranila še družica siromašnih študentov. To dediščino pomagati bednim, je pozneje zapustila svojem sinu Maksu, pri katerem je zadnja leta živel na tišem oddihu. Gospe Ivani Dolničarjevi bomo do kon

V pričakovanju štorcklje

Princ ali princesa? — Dežela, ki jo nad petdeset let močro vladajo ženske

Holandska prestolonaslednica princesa Julijana

Še nekaj dni — mogoče celo samo nekaj ur! — loči Holandsko od radoznega oznanila, da je prestolonaslednica princesa Julijana položila v zibel dete, ki bo nekoč vladalo holandski deželi in njenim donosnim kolonijam. Na gradu Soestdijku je vse pripravljeno. V bližini svoje hčere in zeta, ki si še ni opomogel od nedavne avtomobilske nesreče, bti kraljica-mati Viljemina, čakajo pa tuži sorodniki princa Lippe-Biesterfelda. Kot zdravnik-veščaka sta princesi dodeljena dr. de Jongh in dr. de Groot.

Kolikokrat bodo zalajali topovi iz šestih baterij pred Amsterdamom? Petnajst krat ali sto in en krat? O tem urijajo danes v vseh družinah, pri vseh omizjih, o tem pišejo vsi časopisi. Čemu pa takšno zanimanje? se boste mogoče vprašali. Le malo potrpite! Kdor boče doumeti dinastični čut ho-

Zibelka, ki so jo poklonile holandske bolničarke dvoru za otroka princese Julijane

landskega državljanca, se mora ozreti nekoliko v njeno zgodovino zadnjih desetletij. Odpril bo, da je Holandska edina država v Evropi, kjer vladajo skozi petdeset let same ženske...

Konec septembra 1878. so natienili holandski listi z debelimi črkami na prvi strani poročilo, da sta se na gradu Arolsenu zaročila kralj Viljem III. in princesa Adelajda Ema Viljemina Tereza, hči kneza Waldega Piermonta. Kmalu je sledila poroka. Mlada kraljica si je namah osvojila ljudska srca. In ko so topovi oznanili rojstvo potomca, so se ustavili pri petnajstem strelu. Vladarski hiši Nassauko-Oranjski se je narodila hči, ki je dobila pri krstu ime Viljemina. Ta otrok je bil komaj devet let star, ko je kralj umrl v maju 1888. Viljemina je bila takoj izklicana za kraljico, toda zaradi mladostnosti je dobila regentko v osebi svoje

Holandske vzgojiteljice pripovedujejo ribiškim otrokom iz Volendam, da pričakujejo v kraljevskem domu radostnega dogodka

matere, ki je vladala do hčere polnoletnosti zelo močro in uspešno.

Kraljica-regentka je vzgajala svojo edino skrbno in strogo. Pripovedujejo, da je mlada Viljemina tedaj nekoč potrkala na materina vrata. Kraljica je na trkanje vprašala: »Kdo je zunaj?« — Otroški glas je odvrnil: »Kraljica Holandske!« — »Kraljica Holandske?« se je zavzela mati. »Nisem je klicala!« — Kratak odmor. Nato vnovič otroški glas: »Mama, jaz sem. Ali smem k tebi?«

Ko je Viljemina postala polnoletna, se je l. 1899. odpeljala v Berlin na dvorni ples. Tam je srečala gardnega častnika, ki ji je bil povšeči. Pribočnik vladarice je dobil nalogo, naj poišče tega oficirja. Lekal je in odkril, da je oficir, ki ugaja njezovi kraljici, vojvoda Mecklenburško-Schwerinški, princ Henrik. Med mlado vladarico Holandske in med nemškim princem se je začelo dopisovanje, ki se je končalo šele 5. februarja 1901., ko sta si princesa in princ podala roki v zakonsko zvezo.

Zopet je dolgo trajalo, preden se je narodil naslednik prestola. Šele v osmem letu zakonske skupnosti se je na dvoru oglasila štorcklja, ki je princesa zopet hčer — princeso Julijano, današnjo prestolonaslednico Holandske.

Doraščajoča Julijana je bila deležna stroge vzgoje. Posebno so se navajali k preprosti. Solala se je z dekleti iz meščanskih družin in je absolvirala univerzo v Leydenu pod imenom Lockie van Buren. Stanovala je v isti visokosloški četrti kakor njene šolske tovarišice in kakor one je morala redno pohajati predavanja, dokler jih ni ziskljala z doktorsko diplomno. Ob deževnem vremenu se je vozila na univerzo s tremvajem. Navzlic študiju ji je vedno ostalo nekaj časa za sport in zabavo, kajti princesa Julijana je prijateljica plesa in tenisa. Osebe, ki so bile večkrat v njeni bližini, jo slikajo kot zelo okretno in duhovito damo.

Nekoč je na nekem plesu napravil moč opazko, da ima princesa nože kakor dva stebra. »Slišite gospodi!« ga je prišla princesa za besedo. »Ali veste, da sloni na teh stebrih usoda Holandske?«

S svojim soprogom, princem Bernhardom Lippe-Biesterfeldom se je prestolonaslednica seznanila na smučarskih tekmah v Nemčiji in Švici. Po poroki so pozvali na holandski dvor ameriško specializirano za shujševalne kure, miss Glorijo Bristolovo. Prejela je nalogo, naj da princesi nekoliko bolj hollywoodsko linijo, kakor jo ima od narave... Tri mesece je ostala Amerikanka na Holandskem in dajale princesi navodila, kako naj ravna, da se bo zmanjšala njena teža. Stvar se je obnesla. Prestolonaslednica je tehtala pri odhodu specializirane za shujševanje celih dvajset kilogramov manj kakor v začetku kure... Teža uspeha so bili vsi veselili, od kraljice matere preko sorozov do princese, ki je na koncu pač tudi ženska in ji kot takšni laska lepa postava po hollywoodskem vzorcu.

Princesa Julijana in njen soprog sta si uredila za bivanje grad Soestdijk pri Baarnu. Ta graščina je že davna last holandske kraljevske rodbine. Do svoje smrti je živela v njem kraljica Ema, po poroki princese Julijane pa so ga obnovili s hvalnimi darovi holandske mladine. Uredili so v njem lepo knjižnico, kino, teniške in tudi plavalni bazen.

Pred nekaj tedni so preneali v Soestdijk zibelko za novorojenca, katere imajo na holandskem dvoru tri. Prva med njimi je ti. sta, v kateri je ležala že princesa Julijana. To je prav za prav državna zibelka, ki so jo na željo kraljice-matere Viljemine bogato okrasili z bruseljskimi čipkami. Druga zibelka je dar bolniških strežnic iz Bronova pri Haagu. Opremile so jo prične roke holandskih žena in deklet. Pri tem delu je pomagala celo neka 102letna starica iz Weespa. Tretjo zibelko so prinesli na Holandsko madžarski kmetje, in sicer v dokaz hvaležnosti, ki jo je holandska dežela izkazala madžarskim otrokom v letih pomanjkanja in lakote.

Ob porodu na holandskem dvoru so v veljavi posebni prepisi. Omenili smo že, da bo pri rojstvu otroka navzoča kraljica-mati Viljemina in sorodniki otrokovega očeta. V ur, ko bo prišel novi naslednik prestola na svet, bo bosta v graščini navzoča tudi zastopnika holandskega parlamenta iz vlade. Vlada je določila za svojega zastopnika pravosodnega ministra dr. I. Goselinga, ki bo potrdil rojstvo otroka z uradnim pečatom, dočim bo novorojenca vpisal v matično knjigo občine Baarn sam ministrski predstojnik dr. Colijn.

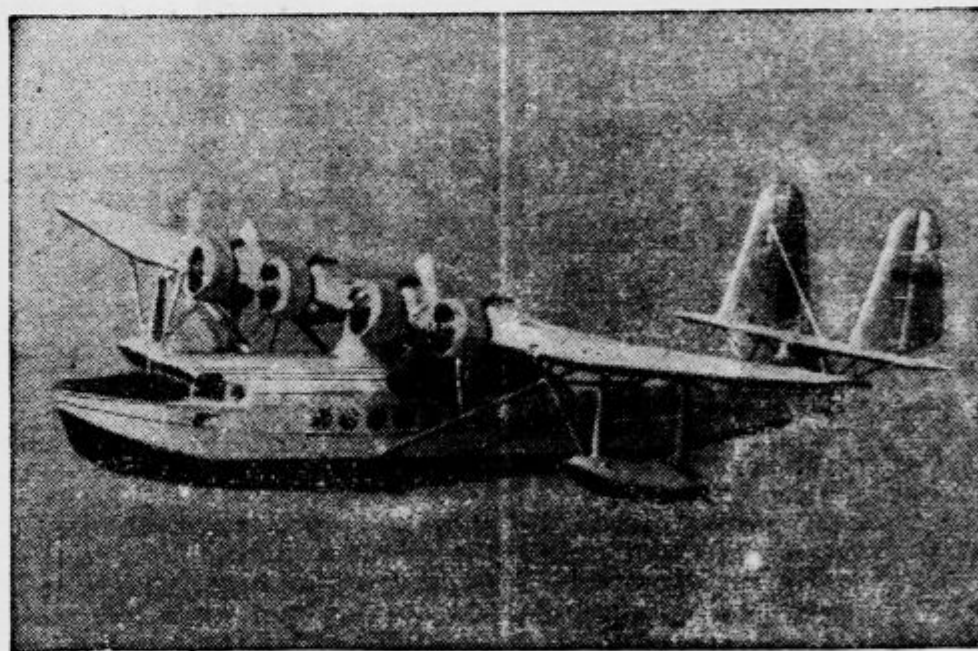
Tudi ime bodočega naslednika holandskega prestola je že določeno. Če bo princ, ga bodo krstili za Viljema, če bo princesa, dobi ime Viljemina. Dan rojstva bo za vso Holandsko svečan praznik. V šolah ne bo pouka, vsi zvonovi v cerkvah bodo zvonili pol ure, posebni odposlanci pa bodo radostni dogodke oznanjali s trobentami po ulicah. V Haagu se bo dvignilo v zrak letalo, ki bo trosilo listake po vsej deželi. Učence vseh šol bodo pogostili s sladkim pecivom. Samo v Haagu so ga pripravili v ta namen 70 tisoč kosov.

Sijajno kupčijo je napravil neki tvorničar lutk, ki si je izmislil in vrzel na trz lutko s krilcem. Če ji o stranis krilce, se pokaze fantič... Teh lutk zdaj mrgli ne Holandskem in so mladim in starim v veliko zabavo. Kako tudi ne? Saj je tvorničar s svojim izdelkom pravo uganil, ker si je izmislil deklico in dečka v eni podobi. Državi je izkazal patriotsko uslugo, sebi pa bo z dobro idejo do vrha napolnil žepo...

„Samoan Clipper“ — žrtev katastrofe

Letalo z enim najbolj izkušenih ameriških pilotov se je pogubilo

Štirimotorno letalo »Samoan Clipper«, ki se je ponesrečilo

Iz San Franciscas poročajo, da se je na poletu s Samoanskega otočja proti Aucklandu na Novi Zelandiji pogubilo eno največjih ameriških preokooceanskih letal, »Samoan-Clipper«.

Sredi poleta je letalo brezlično sporočilo, da se mora zavoljo grozečega tajfuna vrniti. Potom ni bilo nobenega nadaljnjega sporočila. Tako so zaslužili, da je letalo padlo v morje ali pa da se je po zasilnem pristanku sredi oceana tako poškodovalo, da njegova brezlična postaja ne deluje več.

Letalo bi moralo na Novo Zelandijo prineti prvo brzo pošto iz Zedinjenih držav. Iz njegovega zračnega sporočila je bilo razvidno, da se mu je dovođ olja poškodovano in da se že vrača. Domačini pripovedujejo, da so ga videli 118 milj zapadno od Apie na Samoi v oblaku dima. To je bilo 28 minut po njegovem zadnjem brezličnem sporočilu.

»Samoan-Clipper«, ki je imel posadko sed-

KARIKATURA

Georges Bonnet

Leon Blum

Največje nebesno telo

Dvojna zvezda, 30 tisoč krat večja od našega sonca

Astronom dr. Struve z Yekesove zvezdarne v državi Wisconsin je napravil odkritje, ki pojasnjuje naravo dvojne zvezde Epsilona v ozvezdju Avrige. Dr. Struve je ugotovil, da je ta zvezda 30.000-krat večja od našega sonca, nje polumer je 20-krat večji od razdalje med soncem in zemljo.

Zvezda sestoji prav za prav iz dveh zvezd, rumenega giganta, ki mu Struve polumer ceni na približno dve milijardi milj, in iz njegovega spremljevalca, ki kroži okrog nje in ki pride vsakih sedem in dvajset let pred nje. Tega spremljevalca ni mogoče naravnost opazovati, ker je njegova temperatura prenizka, da bi ga bilo mogoče videti celo z najmočnejšim teleskopom. Njegovo navzočnost je mogoče ugo-

toviti le po njegovem vplivu na glavno zvezdo.

Epsilon Avrige leži v bližini Kapela, zvezde prvega reda, in je vidna v večjem delu noči. Iz Struveovega poročila ni popolnoma razvidno, da-li se mere, ki jih navajamo zgoraj, nanašajo na obe zvezdi skupaj ali pa samo na večjo v njeni dvojici. Če se nanaša samo na to, tedaj je dosti večja nego vsaka druga zvezda, ki jo doslej poznamo.

Kitajski pek

»Kvanguin« imenujejo Kitajci kruh, kakršnega dobivajo njih vojaki v sedanji vojni. Dnevno prejme vsak vojak po en hlebec

A NEKDOTA

L. 1918. je Zedinjene države ameriške zastopal v Moskvi veleposlanik Francja. Moč je bil bančni strokovnjak in odlični igralec pokerja, o ostalih panogah življenja pa ni imel mnogo pojma. Nekoč mu je tajnik unije priporočal, naj gre v oporo, kjer se mu bo nudil provvosten užitek.

»Zal, ne morem, sem zmenjen za poker.«

»Pustite poker, danes pojejo Evgenija Onjegina.«

»Evgenija? Kako še?«

»No, Puškin, saj vendar veste. Puškin in Čajkovski.«

»Res? Puškin bo pel? Vsekakor zanimivo.«

VSAM DAN ENA

»Tak pusti me nu noter!«

»Uthinite že, saj sem vam povedal, da tukaj nihče ne stanuje!«

»Kdo bo meni pravil, da nihče ne stanuje, ko vendar vidim, da sveti neka luč...«

Devet in pol litra v eni uri

V Budimpešti je neki gostilničar pridelal zanimivo tekmo. Naznanil je, da more pri njem vsak človek za 1 pengő in 30 stotink popiti toliko vina, kolikor sam hoče. Drugo uro plača samo 80 stotink.

To naznanilo je imelo za posledico ogromen naval. Celo branjeve iz bližnjega trga so izkoristile to mlačno priliko. Gostilničar vse eno uro dobil za 80 stotink pre-

den se je tekma začela, so se udeleženci že dobro najedli. Zmagal je potem neki voznik po imenu Izidor Katz, ki je v eni uri popil 9 in pol litra vina. Drugi je bil neki Stefan Katona s 5 in pol litra, tretji pa neki Janusz Hajdinak s 4 in pol litra. Zanimivo je, da se z znižano ceno v drugi uri ni okoristil nihče več.

Kulturni pregled

Za Prešernov muzej v Vrbi

Slovenski kulturni letopis to vpisal med pomembne dogodke tega leta akcijo za odkup Prešernove rojstne hiše v Vrbi. Ta značilni gorenjski dom, v katerem je stala zibelka največjega izbranca slovenskih Modric, naj bi se spremenil v muzej, ki naj bi bilo zbrano vse, kar spominja na njegovo osebnost in delo.

Zamisel poudarja ožega rojaka, pisatelja F. S. Finžgarja se je oprijel poseben odbor, ki ga vodi rektor ljubljanske univerze. Oblasli so moralno podpirati ta prizadevanja in pravkar so jeli po vseh šolah nabirati prostovoljne prispevke za odkup hiše, ki naj bi v njej v lasti in trajno oskrbo draskovskemu, Račinu je preprosti: če vsake učenec osnovnih, srednjih in visokih šol v Sloveniji daruje samo en dinar, bo lepi narčt uresničen. Tako bo torej mladina darovala narodu enega najgenialnejših spomenikov naše preteklosti in omogočila ustanovitve nekakega svetlišča Prešernovega kulta.

Zamisel, ki je polna stvarne vsebine in simbolne lepote!

Stvarno bi pomenil odkup Prešernove rojstne hiše, je nacionalizacija nov kulturni prispevek k tujski prometni napravami blejske okolice. Omogočena bi bila smotrna ureditev prvega iz edinega Prešernovega muzeja. Hiša, ki bi v zasebni posesti preveč podlegala zobu časa, bi bila ohranjena še pozni znanec. Že doleže so obiskovali ta idilični kmečki dom v Vrbi nešteti domači in tuji gostje: od članov kraljeve hiše do inozemskih slavitov, pa letovščari in šolski izletniki. Če bi bil v preurejeni hiši muzej — prvi te vrste na slovenskih tleh — bi se obiskovalci povečali, z njimi pa bi se utegnili širiti tudi zanimanje za Prešernovo nesmrtno delo.

Simbolna lepota tega dejanja je v tem, da bi se prvič pri nas spremenila v narodni muzej kmečka hiša — izbranka med tistimi nešteti hišami, iz katerih je Slovenec priskočil največ naših znamenitih sinov in ki ji je Simon Gregorčič po pravici zapele eno svojih najlepših hvalnic. Prešernova kmečka hiša spremenjena v narodni muzej, uvrščena med narodne spomenike, bi krasno izražala našo hvalnostjo do kmeta, ki je na svoji trdi grudi krepko vztrajal skozi sive vekove naše neslavne in težke preteklosti in ki je v zvestosti do domače zemlje in nekoč zaničevane slovenske besede dal narodu njegovo budilnico, volilke, preroke in umetniške vidce. Če je kateri slovenski dom vreden časti, da ga narod uvrsti med svetliča svojega duha in svoje kulturne tradicije, tedaj je vredna te časti Prešernova hiša v gorenjski Vrbi, tam v prijaznem sosedstvu sv. Marka, v večnem varstvu močnega Stola, sredi krajin, ki sodi med najlepše v pisnem mozaiku gorenjskih le-

pot. V Vrbo, »drago, srečno vas domačo« je tolikokrat poromalo v nežnem domotožju Prešernovo ranjano in užajajo srce, ko so lagle nanj megle vsakdanjih tegob. Pesnikov prekratni odhod do Vrbe je bil eden izmed skritih vrelcev njegove poezije: v njem je živel v vsej svoji toploti tieta skrivnostna, ki je navdihala toliko pomenljivih pesnitev v vseh literaturah in ki je bila tudi Prešernu podtalni vir njegovih pesniških prividov in doživljajev. Prešernu in njegov dom, Prešeren in Vrba — ta liha ljubezen je blagoslovila njegove pesmi in morda dolgujemo njeni blaženi skrivnosti hvalo za to, da je ta genialni stvaritelj ostal zvest preprosti, umetniško še neolikani domači besedi, čeprav so mu tekli verzi tudi v jeziku tedanjih naših gospodarjev.

Zato ima odkup Prešernove rojstne hiše vsaj kakor krajevni pomen: zato je vsenarodna zadeva in kulturni pojav pr. excellencije. Če se razgledamo po svetu, vidimo, koliko si drugi narodi prizadevajo, da bi ohranili osebne sledove svojih vodilnih mož. S kakšno ljubeznijo zaznamujejo njihove rojstne hiše, koliko pozornosti izkazujejo domovino in njeno kulturo. Njihova dela in koliko si prizadevajo, da bi dom njihove smrti ohranili v nedotaknjeni obliki potomcem! Videli sem vrsto takih ganljivih spomenikov na Češkem: mudi sem se nedavno cele ure v zadnjem pariskem bivališču nesmrtnega francoskega Orfeja Viktora Hugoja na krasnem, starodavnem Place des Vosges. Povsod srečujemo dokazne nežne pietete in neprestane pozornosti nasproti muzeju, ki so s svojimi stvarjalnim delom proslavili narod ali mu olajšali boj za obstoj in napredek.

Slovenci nimamo takega doma in če ga dobimo že kmalu v Prešernovi Vrbi, v toplem gnezdu starega rodu »Ribčevci«, ki je dal iz svojega zdravega kmečkega jedra našemu narodu toliko inteligentnih mož in naposled največjega genija njegove preporodne dole, — tedaj bo to vsaj delno povračilo velikega moralnega dolga. Pokazali bomo, da se zavedamo pomena in vrednosti Prešernovega dela. Ustvarjamo si kulturno božjo pot tam, kjer se je njegovo srce tolikokrat pogovarjalo z dobrim varuhom žitnih polj sv. Markom, z močnim Stolum, s kipečim masivom Julijskih Alp, z jadrnicami belih oblakov, ki so plavale nad Triglavom in vodile Prešernovo domišljijo v brezbrezjni svet življenja in lepote.

Zato ne moremo storiti v tem hipu nič lepšega nego podpirati to novo silnico Prešernovega kulta. —o.

Nove knjige Stefana Zweiga

Stefan Zweig je pri nas že znano ime: prevodi njegovih življenjskih Fouchaja, Marije Antoinette in Marije Stuart so mu ustvarili široko občno slovenskih citatljiv. Njegov elegantni slog razodeva drugo duhovno poudarje nego spisi premočnih nemških pisateljev; uporno kakor Nietzsche, vendar v lažjih in jasnejših oblikah se Zweig sprošča teže nemškega mišljenja in izražanja ter daje svojem jeziku lahkoto, prožnost in vedrino romanskih jezikov, predvsem francoske. Stefan Zweig je eden poslednjih iz plejade tistih plemeznih Avstrijcev, ki so kakor Hoffmannsthal, Schnitzler, Bahr in še nekateri stali v nemški duhovni tvorbi svetovljanskega duha in staro nadnarodno tradicijo literarne Dunaja.

Spisi Stefana Zweiga izhajajo sedaj v dunajsko-zürski založbi H. Reichnerja, ki je izdala med drugim v enem samem zvezku vse njegove povesti, strnila njegove krajše biografske eseje v dve zvezki knjigi »Baumeister der Welt« in »Die Heilung durch den Geist« ter prijetno presenetljive častilce Zweigovega dela z obsežno zbirko »Begegnungen mit Menschen, Büchern, Städten«.

Trideset let esejističnega zorenja in dozorevanja, zveste službe besedi in duhu leži v tej knjigi, ki prinaša na domala 500 strani obilno žetev nevsakdanje zlahtne kakovosti. Srečanja z ljudmi, srečanja s časom, srečanja z mesti in krajinami — srečanja s knjigami, tako se glase naslovi štirih sestavnih delov zbirke, ki je vredna naše kronistične pozornosti. »Sem dolgo upal in se bal...«, bi bil lahko rekel Zweig s Prešernom, ko pripoveduje v uvodu, koliko pomislekov je imel, preden se je odločil zbrati ta svoja manjša in bolj priložnostna membra disjcta. Kajti: »Po mojem nazoru bodi sleherna knjiga vestnega pisca organska enota«. Menim, da je ta smoter dosegel, čeprav je strnil v knjigo duhovne sadeže mnogih let in na videz kaj raznovrstne snovi. Enoto daje že Zwagov humanitarni ideal s katerim je bolj ali manj podplut slehern njegov sestavek, ideal, ki ga ta častilce in življenjske romane Rollanda označuje tudi za današnjo pojmovno zmedo dovolj jasno in čisto: služiti humanemu sporazumu med ljudmi, mišljenji, kulturami in narodi.

Iz prvega dela te Zweigove zbirke bodi posebej omenjen daljši esej »Erinnerungen an Emile Verhaeren«, ki mu daje notranjo eno intimnost človeškega odnosa med med velikim belgijskim pesnikom in njegovim nemškimi prevajalcem, vnanji pomen pa dejstvo, da so bili ti topli spomini na strastnega glasnika belgijske boli spisani v vojnem času, neposredno po Verhaerenovi smrti, ko bi smela o spiritualnem predstavitelju sovražne fronte govoriti samo mrznja. Tako ima ta spis dvojno dokumentarnost. Nadalje bodi omenjen Zweigov finl postmrtni govor Rilkeju njegova pesem o Rodinu, govor o Maksimu Gorkem in opis obiska pri Albertu Schweitzerju, enem najplemenitejših mož našo malo plemenite dobe. V drugem delu kaže Zweig prave vzore reporterstva, kakor na pr. v podrobni opisu podzemnih tresorjev francoske Narodne banke ali pa vzore priložnostnih jubilejnih in osmrtnih člankov: Leti so poslastica za vse, ki se ukvarjamo s pesnostjo in ki jim Zweig postavlja vzor kulturnega žurnalizma. V srečanjih z mesti in krajinami nas zlasti zavzemajo nepovni opisi Inerna, Benarasa, New Yorka in brazilskih krajin ali pa tisti drobni biseri s potovanja po Rusiji: opisa obiska na Tolstojevem grobu, ki mu je »najlepši grob na svetu«. Naposled imamo med Srečanj s knjigami več ko povse naslov: ne knjižna

poročila, marveč profile in silhuete, zaključene esejistične študije o Danteju, Renanu, Sainte Beuvu, Arthuru Rimbaudu in še to ali ono, ob koncu pa hvalnicami knjigam, ki bi hoteli ponavljati za njim vsi iz mednarodne bratovščine ljubiteljev knjig:

»Ve ure, čiste, iz hrupa in trusca vsakdanjega dne sproščajoče nas ure in ve knjige, najdražje, najbolj molčeče tovarišice, kako se vam zahvaljujem za vašo neprestano uslužnost, za tisto, s čimer nas vaša pričujočnost večno povzdiguje in neskončno razbujate...«

Zweigova »Srečanja« so knjiga ne preobilnega, vendar harmonično zbrane idejne bogastva, bolj široka kakor globoka, toda prijetna in elegantna; knjiga, ki lahko nosi evropsko znamko.

Nadaljnja nova knjiga Stefana Zweiga je njegova biografija tistega Magellana, ki je z drobnimi ladjami obredel morja vsega sveta in tako pomagal dokazati strnemu svetu to, kar so bili dognali znanstveniki s svojimi opazovanji in računi: da je naša zemlja okrogla. Življenje in delo tega drznega pomorščaka je ena tistih velikih pustolovstev, ki bi brez njih ne bilo človeškega napredka. Tako torej obravnava nova Zweigova biografija snov, ki je vredna romana, in življenjske pripovedovanje dejstev, že zdavnaj pozabljenih dogodkov in pojavov, zapleten in katastrof je pravi roman. — Roman in še več ko to. Tako je St. Zweig s svojim življenjskim velikim pisateljem in reformatorjem, nesrečni kraljic in zlahtnih vzornikov, kakor je bil Erasmus Rotterdamski, pridružil še življenjski enega najmanj znanih »mož dejanja«. Z njim je zapel hval-

nico aktivnosti, poguma, poštrevnosti in tveganemu delu, ki so vedno krčili pota napredku. Šaj je ta salzburški pisatelj, ki pa pošilja svoja »Srečanja« v svet iz Londona, eden iz množice Evropevc, ki niti pod trdnimi pesnimi dejstvi, pred očitnimi pojavi današnjega nazadovanja ne zataje svoje vere v človeka in v napredek. —o.

Zapiski

ČAJKOVSKI KOT JUNAK SLOVENSKE DRAME

Pred nekaj dnevi je čital I. Mrak v krogu ožjih prijateljev svojo novo himnično dramo, katere snov je zajel iz življenja velikega ruskega komponista Čajkovskega. Obdeluje snov, ki bi bila lahko škandalozna ali vsi spodtakljiva, a se je v tej in taki obdelavi pokazala sama ob sebi umevna. Drama obsega šest slik. V prvi sliki nam pisec kaže Čajkovskega, ki se vrača s koncerta: turneje po Ameriki, riše krog njegovih prijateljev, akcira tragedijo in jo v bistvenem tudi že poda. V teh poslednjih dneh velikega komponista se sprožijo vsa vprašanja tega iz takega življenja in življenja vobče. V šestli sliki nam Mrak predstavlja umiranje in smrt Čajkovskega. Čajkovski ne umira pod težo razmer, temveč resignira na vse v spoznanju »življenja kot takega«: svojo osebo so srečo žrtvuje principu življenja, ki je v poslednji sliki prikazan v simfoniji zmago-slavnihih akordih. Ob umirajočem Čajkovskem je na dramatični način oživil nesejo »božjo« skloč Duziuko, ki s istim hrepenenjem pričakuje novega življenja, kakor si Čajkovski želi smrti. Šaj to življenje v svoji neizprosilni logiki zahteva umik človeka, kakršne je Čajkovski. Mrak je že v svojih prejšnjih delih nakazal potem isospolna ljubezni — tu je pa na dramatični način pokazal vso neizmerno tragiko človeka, s katerim se je usoda tako kruto ponortevala. Pokazal je, da je žena edina zmožna dati možu tisto prijateljstvo, ki nikdar ne premine. Dasi je pisec mnogo črpal iz K. Man-

nove »Symphonie pathétique«, je vendar bil korak naprej, zato je pa moral ustvariti nekaj za dramo odločilnih osebnosti, ki se s zgodovino ne krijejo. Izkorenost, neposrednost in enostavnost so odlike Mrakove drame. K. S.

Dve novi knjigi. Akademista založba je pravkar izdala v monumentalni obliki najstarejši slovenski tekst — brižinskih spomenike — s uvodom vseuč. prof. Frana Ramova in Milka Kosa, s paleografskim in fonetičnim prepisom, s prevodom v knjižno slovenščino in s faksimilom fragmentov. V založbi Modre ptice je izšel v prevodu Petra Donata Irvinga Stonea biografski roman o slikarju Vincentu van Gogh »Sla po življenju«. O obeh knjigah še prihodnje podrobnosti poročila.

»Mi i Vic se imenuje nova revija za scensko kulturo, ki je pričela izhajati v Beogradu kot mesečno glasilo. Združenja igralcev kralj Jugoslavije. V redakciji tega časopisa je tudi naš rojak, režiser Rade Pregarc. V prvem zvezku je izšel med drugim članek Borivoja S. Stojkovića »Paradoksi u pozorištu. Kritici i publici, dalje Ivana Jermaza prispevek »Sloveneka premijera u Pragu« (vpriporočiti Kreftovih »Majmestana«), Anzela Cerkvenika slovenski članek »Ferdo Delak in njegovo ljudsko gledališče«, članki o rumunskem in bolgarskem gledališču in razno drugo gradivo o domačih odskih pojavih in vprašanjih. Izmed slovenic v tem zvezku je omeniti še referat o najnovejši knjigi režiserja prof. Osipa Šesta »Enatindeset in eden« in Vilka Ivanuša »Dramska kronika iz g. 1573« (Kreftova »Velika puntarija«). Ilustrativni in informativni material je obilica. Časopis obeta, da bo res postal dostojen organ naših igralcev in da bo — kakor pravi naslov — združeval igralce in občinstvo. Še več: zbliževal bo tudi igralce in gledališča med seboj, kar je v naših razdrapanih razmerah nemalo važna naloga. Novemu časopisu želimo tudi mi obilo uspeha!

S P O R T

Naš prvi uspeh v Villarsu Cveto Močnik na 4. mestu v teku na 14 km. (Pismo našega posebnega poročevalca)

Villars, 14. januarja
Tekmovanja so se pričela. Zaradi slabih snežnih razmer je bilo treba spored spremeniti in tako je bil že danes dopoldne tek na 14 km.

Ki je prinesel prvi uspeh jugoslovnske ekipe. V zelo močni konkurenci se je Cveto Močnik plasiral na 4. mesto in tako na izredno težki progi prekosil vse naše pričakovanja. Proga, ki je bila traserana brez vsakih tehničnih zaprek, je zahtevala od tekmovalcev ogromen napor, saj je znašala njena višina razlika do 500 m. Da pa je tekmovalce pri tem (proga je bila tudi krajša kakor običajno) oviralo slabo vreme z dežjem, se dobro vidi iz tega, da je med tekmo odstopilo kar 14 tekmovalcev. Sicer pa je v tej tekmi slavili svojo veliko zmago. Na start so postavili svoja najboljša tekača, znanega trenerja domačih Kaeha, ki si je tudi priložil prvo mesto. Na drugo mesto se je plasiral najboljši švicarski kratkoprogaš Schriber, tretje mesto pa je pripadlo tudi članu švicarskega FIS moštva Pohlju. Prvi Avstrijec Miller je šel na 9. mestu, prvi Nemec na 10. American Wyss, ki je tudi startal za Švicarje, pa daleč zadaj.

Tehnični rezultati so bili naslednji:
1. Kaeh Arnold 45:24 4/5, 2. Schriber Hans 45:40 2/5, 3. Pohli Jurgen (vsi trije Švica 47:47 4/5, 4. Močnik Cveto (Jugoslavija) 49:04, 5. Schneider Karl 49:10 4/5, 6. Steinegger Hans 49:55 1/5, 7. Bebie Rudolf 50:12 4/5, 8. Mareaud Sigismund (vsi Švica) 50:13 3/5, 9. Miller Heinz (Avstrija) 51:51 3/5, 10. Comes Hans (Nemčija) 52:33 1/5.

Močnikov uspeh je brez dvoma zelo lep. Sami Švicarji priznavajo, da so letošnje tekme za akademsko prvenstvo vseh držav najmočnejše in so v teku pričakovali prvega tučja precej bolj zadoj. Toda vrnitev naših smučarjev se je medtem pomaknila na lestvici še malo višje. Čeprav na tej tekmi niti nismo imeli trohico sreče, kajti Močnik je na slabo markirani progi zašel in izgubil tukaj skoraj 2 minuti.

In kaj pravi Močnik sam?

Proga je bila zelo težka, posebno za mene, ki sem vajen tehničnih prog, treniranih po Kuusimoini metodi. Ravnega je bilo na tej progi komaj 1 km. tako da so me skoraj vso pot ovirali vzponi. Še bolj pa strmi smuki, kjer pa se nisem mogel odpočiti.

ker je bilo treba zaradi slabega snega zelo, zelo paziti. Smučina je bila globoka in izbojena, markacije pa je bilo na nepotrebnih mestih preveč, na važnih pa premalo. S svojim uspehom nisem zadovoljen, prejšnje zato ne, ker bi ob večji srečosti lahko dosegel lepše mesto. Toda, ker sem zvedel za spremembo sporeda že zadnji dan zvečer, sem bil od preostrega treninga že preutrujen. Zastavil sem vse svoje sile in odprto priznam, da sem bil na cilju popolnoma izčrpan.

Tako pravi Cveto, mi pa, ki vemo, kaj pomeni v mednarodni konkurenci in na tujem doseči četrto najboljšo mesto, smo z njegovim plasmanom zadovoljni. Pri nas v hotelu viala tako odlično razpoloženje in gostje nas skorajda razvajajo z večmi mogućimi dobrotami.

Sicer pa so nas v kratkem času bivanja med njimi vzbujili tudi švicarski kolegi in kolegice. V sredo smo bili gostje smučarske šole na zabavi, ki je bila združena s preživljanjem dveh smučarskih filmov. Prijetno nas je presenetilo, ko smo zagledali na platnu našega Smoleja, kako se je lani s severnjaki boril v Chamonixu v smučarskem maratonu. V četrtek zvečer smo bili na oficijelnem banketu, kjer nas je pozdravil predsednik mednarodne akademike smučarske federacije, odgovoril pa mu je vojva našega moštva Delegata so tudi povabili, da je govoril v radiu o razmerah v našem akademskem smučarskem sportu. Tekmovalci so se lani v družbi švicarskih tovarišev in tudi skupno trenirajo z njimi. Jutri bo smuk. Naša dva tekmovalca sta sicer v očišeni formi, toda Švicarji so pač tukaj doma in jim bo težko priti do živga, veliko večje izprelele imamo v slalomu. Bevc se je polagoma le privadil teh slabih švicarskih skakalnic in upamo, da bo v nedeljo vse dobro. Fante je Močnikov uspeh navdušil in se na ta dva starta pripravljajo z veliko vnemo in velikim navdušenjem. —CKC—

VZROK

»Ko sem mu rekla, da je moja teta milijarka, je postal takoj hladnejši z menoj. Kaj naj bo temu vzrok?«
Ne vem, toda svojo teto lahko vprašate. Dasi sem ju namreč videla skupaj na izprehodu.

zgodnja zima planila v srednjo Evropo in so dobri ljudje tisoče in tisoče sestradanih lastovice prepeljali z letali v deželo oranz, preko Alp na sončni jug — ali to ni romantika? Takšne lepe pravilice se lahko dogajajo samo v dobi visoko razvite, tolikanj razpizpate, mrzle in hladne — a stvarne tehnike!

Ponoči ste se gotovo že vozili skozi Jelenice ali postaje naših rudniških revirjev. Iz visokih dimnikov in tisoče razsvetljenih oknih mežika utrip tehnike. In ste morda že bili v globokih, obokanih rovih, nad katerimi leže skladišča kolesarskega bogastva? Jerzavi, ki dvigajo težke lokomotive na ladje kakor drobne igračke, Američani, ki so kratko malo na valjarjih postavili palačo drugam, ne da bi se prekinilo delo v uradih — kaj ne zveni to kakor romantika?

Tehnika, naj bo kakršna koli, gotovo ne ubija prefinjenih čustev, temveč jim pomaga k dojemanju nove, preobražene romantike. Samo današnji rod tega še ne občuti. Čas prenaglo hiti in tehnika se tako hitro razvija, da je ne moremo povsem razumeti, zato radi zabavljamo čez njo. Samo naše duševno nerazpoloženje napravljiva mehanizem strojev neromantičen. Stara poštna kočija na razdrapani cesti — da, to nam je še v detinski dobi bilo romantično. Toda takrat, ko so se prikazali prvi postiljoni, ni nihče v tem videl romantike, kakor so nam danes pojavi težkih avtomobilov, ki drve po ulicah, kaj daleč od romantične prispodob. Za nami bo pa gotovo prišlo pokolenje, ki bo ob pogledu na stare, zarjavele tanke po vojnih muzejih sanjalo o romantiki nekdanje dobe. Romantika je vselej tu, le žal nam postane resnična, globoko občutena šele tedaj, ko so predmeti občudovanja že davno stare železe.

Druga, razumljiva in kočijava stvar, ki

Tekma v smuku na Pohorju

Marihor, 17. januarja
Agidni Studenčki sportni klub je priredil »črna« dopoldne tekmo v smuku, in sicer na progi Sv. Boštjan—Radvanje. Tekmovalna proga je bila dolga 5 km ter je imela 700 m višinske razlike. Snehne razmere so bile zelo slabe, vendar so se tekmovalnja udeležili številni moštvi in teji disciplini. Tekmovali so seniorji in juniorji. Rezultati so bili naslednji:

Seniorji: 1. Ladislav Lešnik (SS Studenec) 10:10, 2. Leopold Krajnc (SK Zelenikar) 12:08, 3. Anton Berlek (Zel.) 12:15, 4. Josip Herić (Zel.) 14:07, 5. Škorjanc (SSK) 16:08, 6. Franc Rajh (Zel.) 16:38, 7. Herbert Heber (SSK) 22:11.

Juniorji: 1. Jože Košir (Zel.) 12:20, 2. Ernest Perše (SSK) 17:43, 3. Jože Krasnik (Zel.) 18:24, 4. Pavel Fišinger (Zel.) 18:34, 5. Milan Čemurščič (Zel.) 24:25.

Po končanem tekmovalju so se zbrali tekmovalci in funkcionarji v Krasnikovi gostilni v Studencih, kjer je bila razdelitev lepih nagrad.

Da bo vse tečno! V poročilu poned. »Jutra« o sobotni tekmi hokejskega moštva ljubljanske Ilirije v Beljaku, ki se je končala neodločeno 1:1, je bilo izbežila razbrati, kakor da bi bil edini gol za Ilirijo neregularen in padel po zaslugi sodnika pri голу, kar pa velja v resnici za edini beljaški gol, ki je spravi ljubljansko moštvo ob smogu.

JZSS (upravni odbor). Izrečena seja upravnega odbora bo drevi ob pol 21. v sveznih prostorih. Zaradi važnosti dnevnega reda naj se je gg. odborniki udeležijo polnoštevno.

SK Ilirija (plavalna sekcija). Plenarni sestanek plavalne sekcije bo drevi ob 18.30 v klubovem lokalu z dnevnim redom: poročilo, volitve in slučajnosti. Dolžnost vseh članov plavalne sekcije je, da se zaradi važnosti brezpozorno udeležijo tega sestanka.

Seja smučarske sekcije SK Ilirije bo drevi ob 19. v kavarni Evropa.

Službena vremenska poročila

po stanju s dne 17. I. m.

Po dvigu temperature v soboto popoldne, je v noči na nedeljo temperatura zopet padla. Rahel zmrzni veter je očištil nebo, tako da je bilo že v nedeljo v območju planinskih predelov lepo, solčno vreme. Gorenjska, posebno tudi Bled, je imela krasen dan. Smučalci v višinah nad 700 m pa še lep pršič, čarji v višinah nad 700 m pa še lep pršič, tako da so vsi izletniki imeli najlepši nedeljski užitek. Imamo pozoven dokaz, da se izletniki ne smejo ravnati po vremenu v dolinah, posebno ne po onem v Ljubljani, ki je imela megleno in deževno nedeljo. Blejsko jezero je deloma uporabno za drsanje. Najboljše je od Zdraviliškega parka do vile Praprotnik. Plošek vsega jezera je pokvarjena od pešev, voznikov in kolesarjev, deloma tudi od dežja v soboto zvečer.

Iz Ptuja

— Po zgledu menih Bertolda Schwarz. Pred sodnikom poindencem je bila razprava zopet 4 posestnike iz Sv. Bartare v Halo-zah, ki so bili obtoženi, da so uporabljali za razstrelivo emodnik, ki so si ga sami izdelovali iz solitra, žvepla in oglja, kakor nekoč menih Bertold Schwarz. Ker pa izvedenci uprave smodnišnice izjavili, da »smodnik«, ki so ga analizirali, ni sposoben za razstrelivo, so bili vsi 4 obtoženci oprošteni. Za razpravo je bilo precejšnje zanimanje.

— Rojstvo in smrt. Lani se je poročilo v mestni prostijeki cerkvi 18 parov. Luc šveta je zagledalo skupno 84 otrok, izmed teh dečkov 33, deklic 88. Smrtnih primerov je bilo skupno 143, moških 65, žensk 66, mrtvorojnih 13. V okraju župnije Sv. Petra in Pavla je bilo lani rojenih 139 oseb, umrlo jih je 94 oseb, poročenih pa je bilo 64 parov.

★

SMARTNO OB DRETI. Naša vas je središče »Zadrec« doline, kjer prebivajo pogumni splavljari. Vsakemu tuju se ponosno predstavi z lepim novim gasilskim domom, ki se je izkazal kot prikopno kulturno žarišče. Na novoletni večer je priredilo pevsko društvo »Dretac« odsek gasilske čete, v novi, obsežni dvorani koncert. Vrli pevci so zapeli 15 skladb naših starejših in mlajših skladateljev. Udeleženci, ki se jih je zbralo častno število, so bili zadivljeni nad lepoto naše pesmi. Trije kralji so potem na svojo praznik obdarovali ubožne, pridne šolske otroke, v nedeljo 9. t. m. pa so se setali korodski borci, katerim je poročal dr. Mejak iz Gornjega grada.

zmerom bolj kilce po rešitvi, je socialna stran vprašanja v zvezi z motorizacijo dela. Zato je naravno, da je dandanes precejšen odstotek ljudi napram strojem sovražno razpoložen. Tožijo, da je stroj ugrabil življenju dušo. To so po večini starejši, mladina je nasprotno strojem naklonjena. Že iz otroških iger ginevajo prejšnje trompete, sablje in svinčni vojaki, zamenjajo jih železnice, avtomobili, letala, in gradbene kocke. Današnji rod tedaj stroje ljubi in se jih veseli. Treba bi bilo le urediti gospodarstvo in mednarodno trgovino tako, da bi bilo ob brnjenju motorja dovolj zaslužka za vse brezposelne roke.

To seveda ni novo. Kdor je imel s kakim strojem dolgo opravila, se je razumel z njim in ga vzljubil. Le vprašajte starega strojevodjo, s kakšno ljubeznijo je poznal svoj stroj, ga ravnal in vodil do največje zmogljivosti.

Če se tedaj izprehajamo po moderni Ljubljani in sledimo napredku zunanega lica levega mesta pod Gradom, lahko s količjak pazljivim očesom odkrijemo v njej zakavano novo romantiko. V cementne opornike regulirane Ljubljance je prav kakor na vogale visokih palač legel lep kos zemeljske zgodovine naše neposredne okolice, prelislane v knjigi slojev podpeškega kamenja. Rudeča opeka, trdi cement ali železje armiranega betona skriva v sebi pravi tako davno preteklost, kakor je bila burna zibel nastanka svetlega, marmornega kamenja v trdem boju med morjem in kopnom. In če je nekdanji, ne rodni tlak mestnih ulic, obrušeno prodno kamenje naših rek nadomestil široko razliti, v mehki in prožni asfalt predelani drobil hribin, je vse okrog nas zgovern dokaz skrite lepote, vložene v delo moderne tehnike.

Lep dar! Zgodbe brez groze

Moderna Ljubljana v očeh starega sveta Kramljanje o problemu, je-li tehnika brez romantike

Ljubljana, 17. januarja.

Ko je moderna Ljubljana rasla iz tal, se je okrog novih stavb zbiralo zmerom več radovednih meščanov. Starejši so kimali, zmajevali z glavami, primerjali nov način gradnje z nekdanjim in zatrjevali, da je bil opravek z malo večših vse bolj preprost, da ne rečemo — romantičen.

— Za eno ali dvonadstropno »palačo« starega mesta so na vagono težkega, opornega tramovja horukali na zidovje, vzdivali surovo obdelano kamenje in ga zalivali z apnom. Ko je pa prišel na stavbe prvi izdelek v davnih dneh odloženih vodnih naplavin — glinasta opeka — kako lepo je bilo gledati zidarje, ki je pred njimi vrsto za vrsto rasla stena iz tal. Deset in deset nosačev malte je še po vojni sopihalo s škafi na glavi po vegastih stopnicah. Ves dan so donasali delavci s krošnjami na hrbtih opeko z voza na odre ali so jih pa premetavali z rok v roke. Počasi in previdno je ob sicer skromnem zaslužku velik vrvež delavstva je ukal dal, ko je vrh strehe pribita smrečica napovedala vesel likof.

Takšne in podobne misli na staro romantiko so se selile s starci k vsem gradnjam velikih palač v novi Ljubljani. Ko je slovenska gradbena tehnika slavila s postavitvijo nebotičnika svoj triumf, je seveda tudi radoznanost našla več ko preveč prilik za udeleževanje. Mogočni vzpon nebotičnika je ostal v spominu dobrodrušnih naših meščanov še dolgo potem, dokler se ni lani postavil pred starega Slona nov spak preklane tehnike, dolgoročni ljubljanski Eiffelov turn.

Ta je bilo firbca tedaj pred Emono! Kaj takega! Železna ročica je igraje pobirala

na težje predmete in jih prenašala v vse kote rastočega, modernega Slona.

— Stari, lepi časi so minili! Z nami bo šel pod zemljo tudi spomin nanje! Svet se je postavil na glavo, povsod grabi železno srce tehnike in rine staro romantiko v kot, kakor da bi hotelo vsemu svetu v posmeh trifurirati nad pridnimi rokami in pribiti: Človeka nikar!

Tako se poslavljajo stari svet s sicer neprikritim občudovanjem od dobrin naglo rastoče povojne tehnike. Zakon narave je pač tak, da starejši že od vekomaj naključno mlajšim zmerom radi posegajo v zlate nedkdanje čase, ki so še bili v vsakem pogledu polni lepe, nepokvarjene romant

